Bavnen

Vejlby-Strib Lokalhistoriske Forening

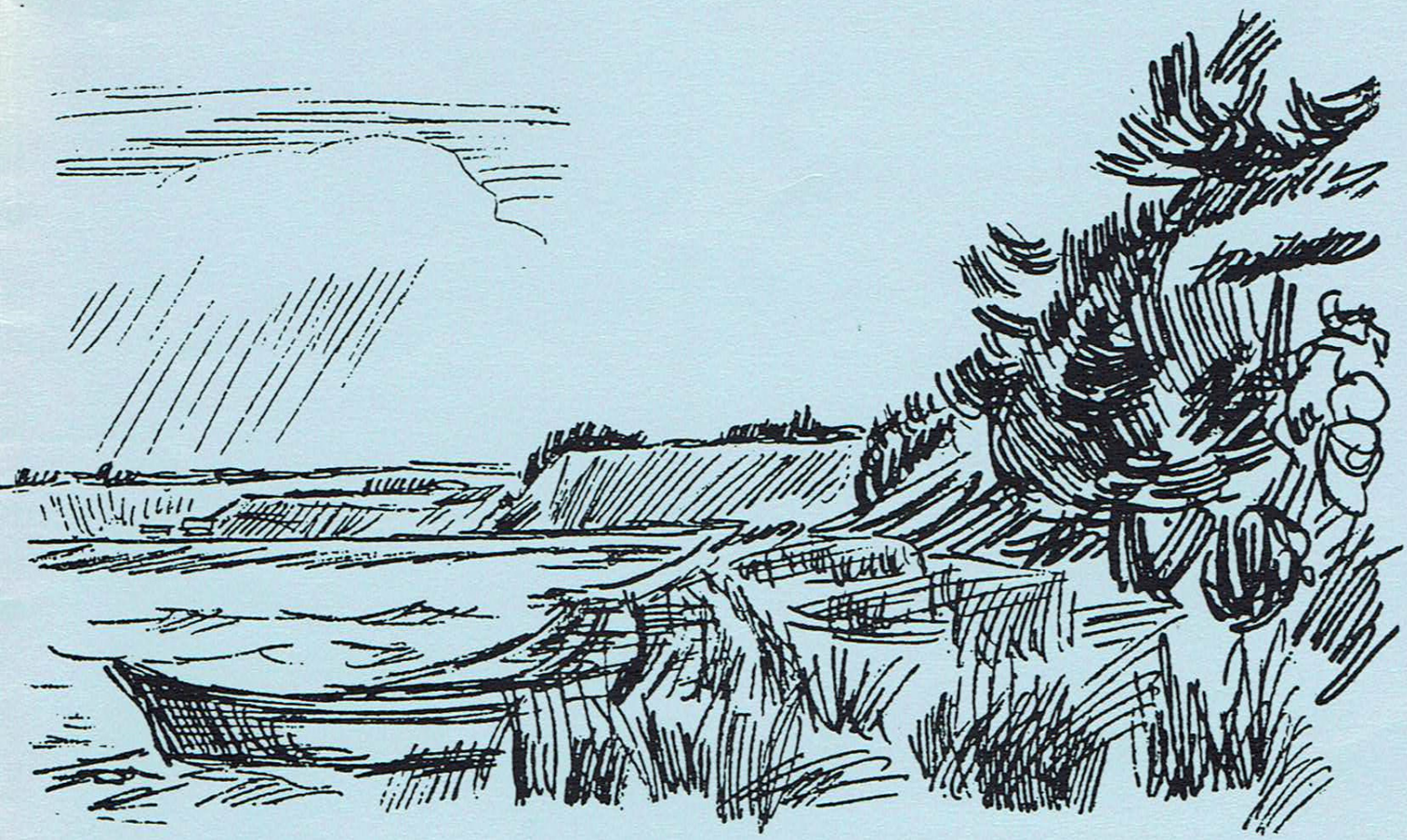

Fra Baaring Strand *A. Bay*

1
2002

Formand:
Skjold Christensen - 64 40 28 41
Vejlbyvej 2 D, Vejlby

Næstformand
Jørgen Lundsgaard - 64 40 18 80
Lerbjergvej 9, Vejlby

Sekretær:
Mogens Lorenzen – 64 40 61 70
Hovkrogvej 70, Vejlby

Kasserer:
Ketty Hansen - 64 40 61 56
Strib Landevej 44, Strib

Bestyrelsesmedlem:
Arne Schmidt Andersen - 64 40 10 53
Nørre Allé 37, Strib

Suppleanter:
Verner Sørensen – 64 40 25 04
Sofiendalvej 13 – Strib
Jørgen Søborg Hansen – 64 40 14 70
Røjleklintvej 3 – Røjleskov

Revisor:
Kaj Have - Knud Warming

Revisorsuppleant:
Preben Lindvig

Hvordan bliver man medlem?
Ring til et af bestyrelsesmedlemmerne, eller indsend kontingentet til:
Giro 9 86 21 37
Vejlby-Strib Lokalhistoriske Forening, Strib Landevej 44, 5500 Middelfart.
Kontingentet er 50 kr. om året pr. husstand. Enkeltpersoner i den gamle Vejlby-Strib kommune betaler kun 35 kr. – mens andre enkeltpersoner betaler 50 kr.

Bavnen

Vejlby Strib Lokalhistorisk Forening
Nr. 1 **2002**

INDHOLD:

Familien Rasmussen i Vejlby Skovskole **1**
Livet på Cathrinebjerg 1914-62 **3**
Vejlby kirke den 3. november 2001 **16**
Rubæks mølle **19**
Gravminder på Vejlby kirkegård III **26**

Redaktion: Kirsten Fauk
64 40 10 63
Damgaard-Jensen A/S
Fredericia
ISSN 0906-5008

SATS:
Jens Ulrik Thomsen
Næste nummer udkommer primo september 2002
Deadline 15. juli 2002

Forsiden: Baaring Strand
Tegning af Alfred Bay.
(Landet mellem Bælterne II, Odense 1948)

Familien Rasmussen i Vejlby skovskole.

Arne Schmidt Andersen har fundet et gammelt foto frem af familien i Vejlby Skovskole som opfølgning af forrige BAVNENs artikel "Tre gamle landsbyskoler".

Den ældste søn hed Jens Alfred Rasmussen, født 1880. Han blev sømand og endte i Chile, hvor han var lodskaptajn i Valparaiso. Så vidt vides var han kun hjemme i Danmark een gang, kort før 1. verdenskrig. Da medbragte han mange udstoppede sjældne fugle, som senere kunne ses hængende i verandaen på Münstervej 16, forældrenes "aftægtsbolig".

Fotoet af J. A. Rasmussen er taget i byen Iquique 1927 og sendt til familien Müller på Røjle mejeri.

På det store foto ses stående fra venstre:
Nr. 1. Thorvald Rasmussen, f. 28. nov. 1893, g. 1920 med Helga Høgsbro f. 1891 i Ordrup.
Han dimitterede fra Skårup seminarium 1916 og blev førstelærer ved Marrebæk skole i Maribo amt 1922.
Nr. 2. Holger Ernst Valdemar Rasmussen f. 23. juli 1887, g.. med Anna Marie Valborg Nielsen i 1922. Han blev mejeribestyrer på Båring mejeri fra 1920- 58, valgt blandt 91 ansøgere. Familien passede i mange år den gamle fru Rasmussen til hendes død som 94-årig.
Nr. 3. Ukendt
Nr. 4. Iver Anker Thaarup Rasmussen f. 20. juli 1884, g. med Anna Kildemoes 1913, der var født 1886 i Bellinge sogn. Han dimitterede fra Skårup seminarium 1909 og blev enelærer ved Havrehedskolen i Morud 1911.
Nr. 5. Nina.
Nr. 6-7. Bent, Ove Emil Bernhard Rasmussen f. 5. september 1891, gift 1917 med Nielsine Frederikke Sørensen fra Billesbølle ved Årup. Han dimitterede fra Skårup seminarium 1913 og blev førstelærer i Gelsted kirkeskole 1920. Han var ivrig jæger som faderen og var en anerkendt og dygtig avler af korthåret hønsehund. Ove Rasmussen var til søs i nogle år, og provst Vibe Petersen fortæller, at han restaurerede Vejlby kirkes kirkeskib ved restaureringen i 1916, hvor han angivelig var andenlærer i Stenlille, Sjælland.
Nr. 8. Dagmar Rasmussen, ugift datter, som blev hjemme og passede forældrene til sin død.

Nr. 9. Karl August Ellegaard Rasmussen f. 19. nov. 1896, g. 1922 med Martha Kristine Larsen f. 1899 i Gelsted. Han dimitterede fra Skårup seminarium 1918 og blev enelærer i Voldtofte skole 1924.

Nr. 10. Godfred Rasmussen f. 20. april 1895, g. 1921 med Astrid Kildegaard Sørensen f. i Gjesten 1894. Han dimitterede fra Skårup seminarium 1916 og blev enelærer i Jersore skole 1924.

Siddende fra venstre:

Nr. 11-12. Elisabeth og hendes mand.

Nr. 13. Fru Kirstine Rasmussen, kaldet "Madammen". Hun talte meget højtideligt og salvelsesfuldt. Man kan gætte på, at det foto, hun sidder med i skødet, forestiller sønnen Jens Alfred med kone og to børn i Chile.

Nr. 14. Poul Rasmussen, kaldet "skolemesteren". I avisnotitser fra 1880´erne kan man læse om l ærer Rasmussens utallige ansøgninger om understøttelser fra skolefonden, skolerådet og amtsrådet.

Han var så ivrig jæger, at det kunne ske, at han kom for sent hjem til skolebørnene mødte kl. 8. Engang var provst Heiberg kommet for at sætte dem i gang.

Hr. og fru Rasmussens gravminde står i lapidariet på Strib kirkegård.

Nr. 15. Olufs kone.

Nr. 16. Oluf Rasmussen f. 16. november 1882, g. med Kirstine Borum. Fra 1908 er han en dygtig og anerkendt tømrermester i Kolding.

(Facts v. Knud Madsen, navne og oplysninger v. Arne S. Andersen).

FRA „BAVNEN" 2002, nr. 1

Livet på Cathrinebjerg 1914-1962.

I disse år var Johs. P. og Gerda Jensen - Saltø ejere af Cathrinebjerg. Deres to døtre Bodil Nørskov og Jette Sidenius skrev i 1997 en erindringsbog til efterkommerne, som vor forening har fået lov til at "plukke " i.

Vore forældre.

Mor blev født d. 25. september 1890 på Harridslevgård ved Bogense som nr. 4 af en søskendeflok på 7. Hendes opvækst og ungdom var - så vidt vi ved - helt i overensstemmelse med, hvad der var skik og brug på den tid: Skolegang, husholdningsskole og rundt på forskellige gårde for at lære mere om husholdning - og så at vente på at blive gift. Mors far døde i 1921 og hendes mor i 1925, så vi nåede ikke at kende vore bedsteforældre særlig godt.

Far blev født d. 30. september 1890 på Saltø ved Næstved. Han havde 4 ældre søstre og var den eneste dreng, hvilket han ofte beklagede. Hans skolegang sluttede af med nogle år på Herlufsholm, hvorefter han gik i gang med en uddannelse som landmand. Var elev på flere gårde, bl. a. var han ca. ½ år elev på et stort gods i Hessen, blev senere forvalter, aftjente sin værnepligt og blev landbrugskandidat fra Landbohøjskolen i København.

Han mødte mor, da han var forvalter på Harridslevgård. Der findes nogle meget søde billeder af dem, hvor de står med fars hest "Bob", som han havde med på Harridslevgård. Hans forældre døde meget tidligt, og mor havde aldrig truffet dem. Det betød imidlertid, at han ret hurtigt var i stand til at købe Cathrinebjerg, hvilket skete i 1914. Gården var kort forinden blevet vurderet til 235.000 kr., og købsprisen har vel været deromkring. Det var mange penge dengang. D. 6. oktober 1915 blev de gift. På det tidspunkt var bilerne begyndt at dukke op, og da mor og far gerne ville benytte bil for at køre til Cathrinebjerg efter brylluppet på Harrids-

Cathrinebjerg, 1996

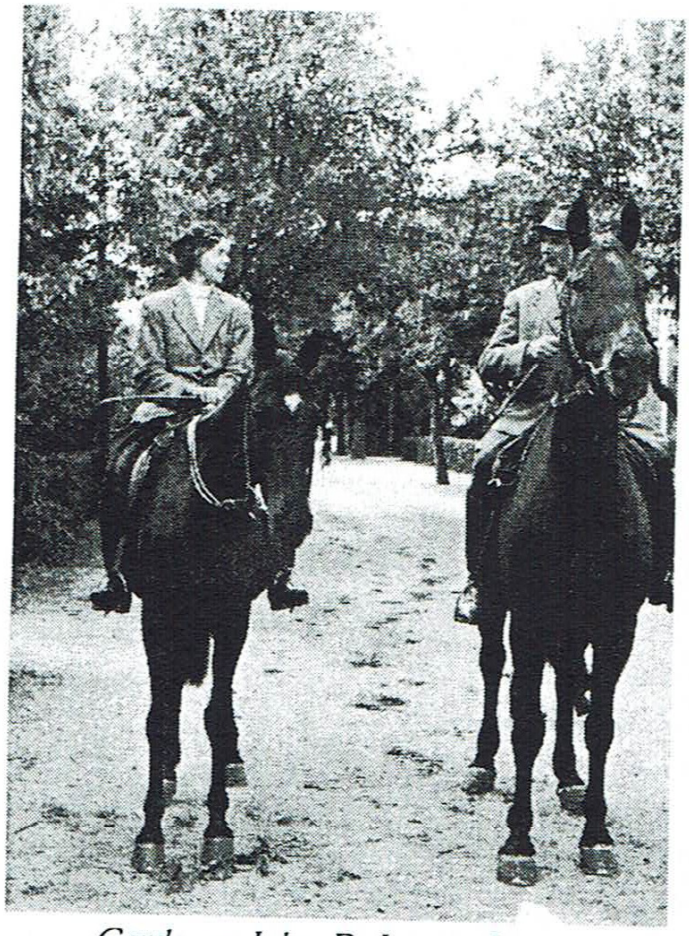

Gerda og Johs. P. Jensen-Saltø på besøg hos familien Nørskov på Münstervej i Strib, 1955.

levgård, måtte de søge om speciel tilladelse hertil, så folk kunne blive advaret om, at nu kom der en bil. Det må have været ret modigt den gang, for det var en helt pæn tur, og det er antagelig også foregået på et tidspunkt, hvor det har været helt mørkt.

De var meget unge, da de overtog Cathrinebjerg - lige fyldt 25 år. Men de var begge vokset op under forhold, som svarede til, hvad de ville opleve her. De var vant til livet på en større gård, de var vant til folkehold, og de vidste, hvad hele arbejdet gik ud på, men når man som ældre tænker over det i dag, kan man ikke lade være med at synes, at det specielt for far må have været et stort ansvar at stå med, så ung han var. Hans forældre var døde, og nok var der både en del onkler, svogre og andre, der kunne give ham gode råd, for så godt som hele familien var landmænd, men hvem, der specielt støttede og rådede ham, ved vi desværre ikke. Ganske vist havde han gennemgået en god uddannelse, men erfaring kunne han ikke have, så det må have været en absolut nødvendighed for ham en gang imellem at få gode råd af erfarne landmænd. I sagens natur ved vi ikke, hvor svært det har været for ham, men vi ved, at han klarede det, og han ejede Cathrinebjerg lige til sin død d. 25. april 1962. Vi ved også, at de har haft mange gode år, men naturligvis også svære - ikke mindst i trediverne. Der er dog ingen tvivl om, at de for det meste i alle disse år havde et rigt og dejligt liv, og at gården betød umådeligt meget for dem. De mest karakteristiske billeder, som står på nethinden de år, som vi kan erindre, er mor i ridetøj med sadlen under armen på vej over til sin daglige ridetur, og far med energiske skridt gående over gårdspladsen, svingende med stokken, med sin tropehjelm på hovedet og fulgt af sine uundværlige hunde.

Mor og far var i det hele taget et nydeligt par og passede fint sammen. De så begge godt ud og var særdeles velopdragne med en venlig og elskværdig optræden. Mor var fantastisk god til at konversere, og vi var ikke fri for at misunde hende denne egenskab. Det gled så let og ubesværet på en helt naturlig måde. Hun kunne godt ind imellem sige nogle barske sandheder til folk, men det blev gjort på en så charmerende måde, at ingen tog hende det ilde op. Far kunne også tale med alle folk - både inde og ude. Sidstnævnte område kneb lidt mere for mor, der altid holdt en vis afstand. Far var f. eks. vældig glad for at smutte ned til vor nærmeste nabogård i Bøgelund for at få sig en hyggelig snak og en kop formiddagskaffe med ejeren. Sådan noget kunne mor slet ikke tænke sig, og

hun var faktisk ikke særlig begejstret over, at han gjorde det.
De var begge to altid meget omhyggelige med deres påklædning. Far havde fra sin soldatertid det lille trick med at lægge benklædeme i pres i sengen under madrassen, så han optrådte altid med knivskarpe folder i bukserne. De klædte sig hver dag om til middagen, og om søndagen i endnu pænere tøj. At vi også gjorde det, var en selvfølge. Mor gik om sommeren meget i hvidt, og det var altid kridhvidt. Ridetøj var også en meget almindelig påklædning, men sædvanligvis ikke hele dagen. Mor holdt meget af motion, og i vor barndom gik hun så godt som hver dag efter eftermiddagstheen en lang tur, oftest alene, men når far havde tid, gik han også med. Senere blev disse lange gåture afløst af rideture enten om morgenen eller om eftermiddagen. Her var far også med, når han kunne afse tid hertil, og det kunne også ske, at han red, når han tog ud for at inspicere arbejdet i marken, men som regel cyklede han med stokken hængende under sadlen og fulgt af hundene.

Vi var faktisk lidt stolte af vore forældre. Hvad enten de kom i deres ridetøj eller i det store skrud med far i kjole og hvidt og mor i lang kjole, var det et nydeligt par, som var værd at se på. Dertil kom, at de var meget glade for hinanden og et par kærlige forældre for os, så vor barndom blev tryg og god på det dejlige sted, der hed Cathrinebjerg.

Cathrinebjerg.
Gården lå - og ligger stadig - så smukt på det øverste punkt på den lille halvø, der udgør den nordvestligste del af Fyn. Lillebælt snoede sig rundt om halvøen, og fra de fleste steder på gården havde man den dejligste udsigt - man kunne se helt til Middelfart og Snoghøj, til Strib og Fredericia, følge bæltet videre forbi Trelde Næs, hvor det videde sig ud. Det var muligt i klart vejr at se til Æbelø og Bogense, og man kunne se Harridslevgård som et tydeligt hvidt punkt på den anden side af Båring Vig.

Gården blev opført 1803 af Julius Eibe. Hovedbygningen var hvidkalket med et højt rødt tegltag og var i øvrigt fredet i klasse B. Der var en fin stram symmetri i hele planen. Bygningen var femfløjet - en lang hovedfløj, der lå nord/syd og rummede stuerne: Fars kontor, dagligstuen, havestuen og spisestuen, der gik gennem hele husets bredde. Endvidere var der i hovedfløjen en stor entre, et gæsteværelse og et anretterværelse. Så kom der et par korte fløje mod øst, hvor den sydligste rummede soveværelset og et par børneværelser samt en lille entre. Den nordligste rummede køkken, et par pigeværelser og folkenes spisestue. Dernæst kom der et par lidt længere fløje vinkelret på de korte fløje i retning nord/syd, hvor der i den sydligste var gæsteværelser og et par værelser, hvor forvalter og et par andre boede. Endvidere var der et ikke særligt komfortabelt toilet, hvor der om vinteren var hundekoldt, og hvis det sneede, kunne sneen ligge som en lille drive på gulvet. I den nordligste fløj var der saltkælder, vaskekælder og nogle andre rum. Desuden gik der fra denne fløj endnu en fløj mod øst, hvor folkene havde deres værelser, og hvor der var vognport m. m. Denne fløj havde en port, der gik ind til en lille gård, hvor der stod en pumpe, og hvor man om sommeren ofte skyllede tøjet, og hvor der også blev slagtet. Desuden var der en mindre vognport og "hughuset", hvor gårdens altmuligmand, "Store Peter" havde sit domæne. Når noget skulle laves, det være sig inde som ude, tyede man til ham, ligesom han skoede hestene

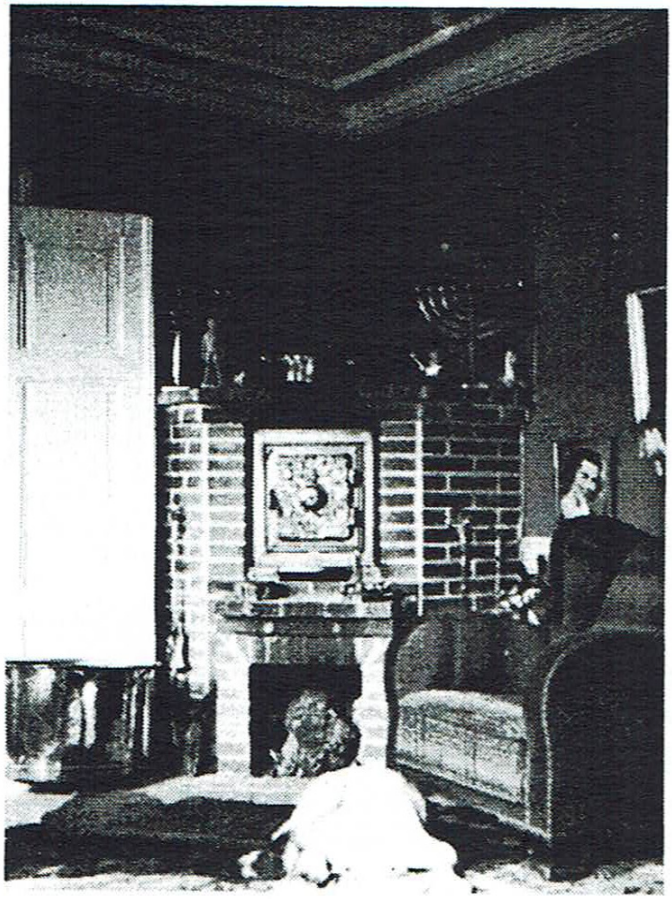

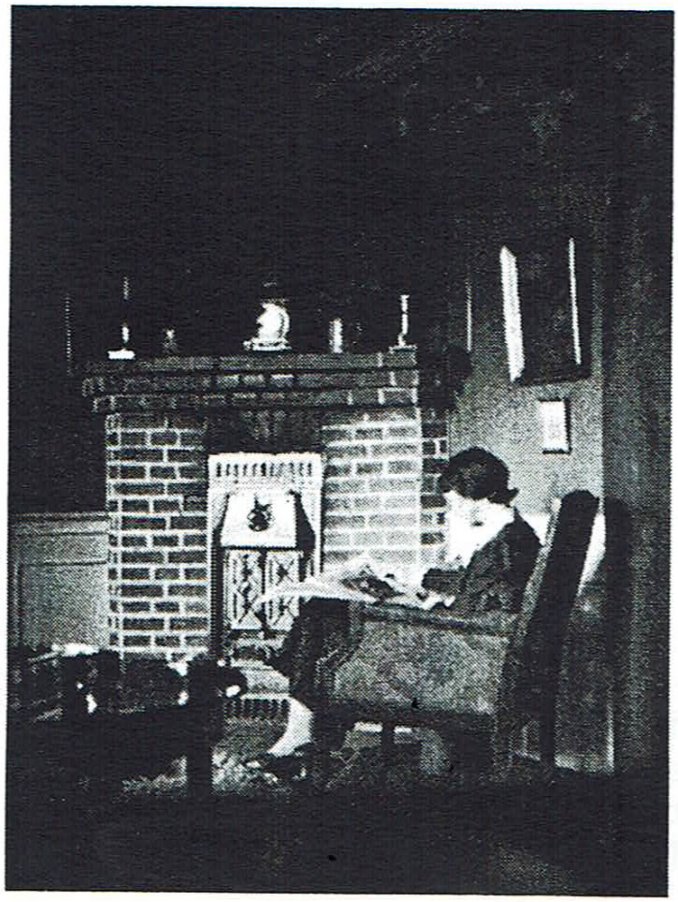

Interieur: spisestue, kaminstue, havestue og dagligstue, 1938.

Mellem hovedbygningens hovedfløj og de to korte fløje mod øst var den lille gård. Den var afspærret med en hæk og et par låger, der i vor barndom altid var lukket. Der var så lunt og hyggeligt i den lille gård, og der kunne altid holdes øje med os, da vi var små. Der stod 2 hvide bænke, og hundene og kattene holdt også til her. Når vi skulle ud og køre - og det foregik jo den gang med heste, blev lågerne åbnet, så vognen kunne komme ind og holde pænt for hoveddøren. Hvis vi skulle kortere ture og kun var os selv, kørte far eller mor i jumben, giggen eller dog-carten, men var det en længere tur, eller skulle der hentes gæster, foregik det mere standsmæssigt i landaueren eller charabancen med 2 heste og kusk i liberi på bukken. Hestene var et par lette køreheste - som regel kuperede, som de var dengang, velstriglede og med et flot og velpudset seletøj. Det VAR et festligt og smukt syn, som selv den flotteste bil dårligt kan erstatte.

Et stykke fra gården på toppen af "Møllebakken" lå et par møller. Der var en rigtig vindmølle. Et grimt jernstillads, der skaffede strøm til et lille elektricitetsværk, der nødtørftigt forsynede gården. Da der på et tidspunkt blev opført et elektricitetsværk et andet sted til at forsyne egnen, blev møllen revet ned, men der lå også en anden og meget smukkere mølle, tækket med træspåner og forsynet med et rigtigt mølleværk, der bl. a. malede kornet. I forbindelse med mølleme var opført en bolig til mølleren. Her boede i mange år et trofast og prægtigt ægtepar, Margrethe og Oluf Nielsen, der havde to børn, "dengse" og "søster", som vi af og til legede med. Vi holdt så meget af at besøge dem, for det første, fordi det var et par søde mennesker, men også fordi vi altid fik spegepølse- og rullepølsemadder, og det var slagterens pølser i stedet for dem, vi fik hjemme, som vi absolut ikke brød os om. Da vor nabogård "Billeshave" blev udstykket omkring 1930, købte Oluf og Margrethe et husmandssted der, og her boede de lige til deres død.

Møllerhuset blev så benyttet til fodermesteren. Desværre forfaldt møllen mere og mere. Kværnen blev flyttet ind til gården, og en stormnat faldt møllevingerne ned. Far havde vist nok søgt om at få møllen fredet, men fået afslag, og der var for store omkostninger med at holde den ved lige, når den kun skulle stå til "pynt" og en slags vartegn for gården, for man kunne se den viden om. Det var synd, den forsvandt. Et minde fra møllen fik vi dog, idet der blev efterladt nogle ganske vidunderlige egeplanker. Af dem blev der gennem årene fabrikeret mange møbler, og vi havde alle møbler eller hylder fra den gamle mølle.

På den anden side af vejen, der gik op gennem "Møllebakken", var der en overgang et transformatortårn, der senere blev ændret til generalstabstårn. Også det forsvandt, og på et tidspunkt blev også møllerhuset revet ned, og der var intet tilbage, der kunne fortælle om, hvad der engang havde været her.

Nogle år fik vi også besøg af en officer ved navn Chantelou, der kom fra generalstaben for at foretage målinger oppe fra generalstabstårnet til brug for det første bogkort over Danmark, som blev fremstillet i målestoksforholdet 1:100.000 af Geodætisk Institut i årene 1928-33. Kortet udkom i 3 bind og blev ajourført og optrykt, men i midten af 1960´erne måtte man lade det udgå, og det er nu afløst af "Danmark 1:100.000 Topografisk Atlas".

Da vi har været en halv snes år eller derunder, oplevede vi noget meget spændende, idet der et par år blev indkvartering under efterårsmanøvren. Det var soldaterne fra Fredericia, der kom herover, og det skete helt uden varsel. Den ene gang holdt

der den ene vogn efter den anden på vejen ned mod Strib. Der kom et par officerer op til far og spurgte, om de måtte komme, og han sagde naturligvis, at de var velkomne og spurgte, hvornår de kom, hvorefter de svarede: "Vi er her!"
De blev alle indkvarteret på gården. Der var så mange heste, at der stod to i hver bås, og der må også være anbragt flere rundt omkring. Soldaterne skulle sove i laden eller på loftet over kostalden, og officererne sov i gæsteværelserne. Det var en rigtig mørk pløret efterårsaften, og hele gården myldrede af liv. Soldaterne havde deres eget feltkøkken med, medens officererne spiste hos os. Der er ingen tvivl om, at far har tilbragt en meget urolig nat, og det har der bestemt ikke været noget at sige til med alle de folk i de brandfarlige bygninger. Næste morgen drog de så af sted igen.

Haven.

Huset og haven passede simpelthen perfekt til hinanden. Det var en meget stor have at passe, og de senere år voldte det vel nok mor og far lidt kvaler at få det gjort. En mand kunne såmænd godt bruge alle ugens dage, hvis den skulle holdes perfekt.
Den var anlagt vest for den lange hovedfløj. En lidt smal terrasse gik langs hele huset, og midt for var der en meget bred trappe, der gik ned til selve haven. Den lå noget lavere end terrassen, der var afgrænset af en lav buksbomhæk, hvorfra en græsskråning førte ned til havens niveau. Terrassen var for smal, og på et tidspunkt - en gang i fyrreme - fandt mor og far på at gøre den bredere. Der blev fyldt op, en støttemur af sten afsluttede den, og nedenfor blev der anlagt et bed med Queen Elisabeth-roser. Det var en virkelig gevinst - både synsmæssigt og af rent praktiske grunde.
Det var en utrolig smuk have - det er svært at sige, om den var smukkest, når man stod oppe på terrassen og så ud over den vældige plæne med dens dejlige træer, eller hvis man stod nede ved det store birketræ i begyndelsen af skoven og så op mod den smukke hvide hovedbygning, men der var meget at holde. I vor tidligste barndom var der altid en havemand - det var som regel lidt ældre mænd, og det var også en del år vore polakkvinder, først Ludovica og en kortere tid også Agathe, men som tiden gik, og der var færre folk, måtte far og mor tage deres nap. Der var ikke motorplæneklippere den gang, så det måtte ske med håndkraft. For at lette arbejdet blev mor spændt for plæneklipperen som "hest", og på den måde arbejdede de sig igennem, men det var en stor og træls opgave.
Som nævnt havde vi to polakkvinder: Ludovica, der havde været der i mange år, og Agathe, der var betydelig yngre og kun var der et par år. Ludovica var i vore øjne meget gammel. Hun var en lille tyk kone iført en bunke tøj og med et tørklæde om håret. Mor og far har vel vidst, hvor hun kom fra, men vi vidste ikke andet, end at hun havde en datter i Odense, som hun af og til besøgte. Hun var mor og far meget hengiven og sagde: "Proprietær og frue - min far og mor".
De to gik blandt andet i haven, passede høns og andet fjerkræ, gik i roerne og har vist i det hele taget hjulpet til med meget forskelligt. Ludovicas skæbne blev desværre ret tragisk. Hun var kvartalsdranker og gemte sin flaske snaps eller sprit, eller hvad det nu har været, forskellige steder rundt på gården, bl. a. i laden. Da gården brændte om natten i marts 1931, var ilden opstået i et hjørne af laden ikke langt fra Ludovicas værelse. Brandårsagen blev aldrig opklaret, men Ludovica blev sendt bort og døde

senere på Statshospitalet i Middelfart. Hvad der blev af Agathe, kan vi ikke sige, men hun var en anden type og har antagelig klaret sig godt.
Man kunne ikke ønske sig en bedre legeplads end haven, og i godt vejr tilbragte vi megen tid herude. Hvad vi derimod godt kunne have ønsket os, var flere kammerater. Vi var faktisk til daglig næsten helt isoleret fra andre børn. Om det var mor alene eller far og mor, der ikke ønskede, at vi legede med gårdens forskellige børn, vides ikke. Vi kunne måske lege lidt med dem ude i gården og i staldene, men på vore private enemærker kom de aldrig. Engang imellem var vi som før nævnt oppe på møllen, og vi har vist et par enkelte gange været med fodermesterens børn hjemme hos dem, men i huset eller haven her kom de aldrig. Når man i dag ser, hvordan moderne børn simpelthen ikke kan trives, uden de kommer sammen med mange andre børn, og det samme var faktisk også tilfældet med vore egne, var det meget sjældent, at vi var sammen med jævnaldrende. Kun i sommerferierne, hvor familie og venner kom på besøg med deres børn, havde vi nogle at lege med, og hvor vi nød det. Der blev spillet bold, løbet om kap om plænen, leget alle forskellige slags skjul og klatret i træer. En yndet sport, som vi nu også kunne, når vi var alene, var at kaste en bold over husets tag. Det var ikke så svært, når man skulle kaste fra gårdsiden, men temmeligt vanskeligt, når det skulle ske fra havesiden. Så vidt det mindes, knaldede vi aldrig en rude.
Det bedste var dog de aftener, hvor forældregenerationen også var med, og vi alle legede de gamle lege sammen. Det kunne godt blive sent på aftenen, når vi f. eks. legede "2 mand frem for en enke", "Gående enke" eller "Paven lyst i band" og meget andet - lege, som vist slet ikke står på moderne børns repertoire.
Megen tid blev også brugt på kroket og badminton, men da var vi lidt ældre. Kroket kunne vi også spille til langt ud på aftenen, og det var et spil, der godt kunne sætte sindene i kog. Far var en dygtig spiller, men hvor kunne han drille, når han smed os andre ud af stilling og langt ud på plænen. Især morede det ham at drille mor, og hun kunne ikke rigtig tage det - mange har vist hørt om den aften, hvor hun blev så vred, at hun smed køllen fra sig og gik op i huset.

Folkene på gården.

Forvalteren, som vi havde de første mange år, førte en ret isoleret tilværelse. Hans værelser lå nede i den sydligste fløj ved siden af gæsteværelserne. Her havde han egen udgang - en trappe, der førte ned i haven, og han kunne så gå rundt om huset og ud i gården. Han havde en lille spisestue med indgang fra den lille gård, og her spiste han alene. Hvis han havde familiær stilling, spiste han middagsmad sammen med os og vist nok også frokost om søndagen, men til hverdag spiste han frokost her, og uden familiær stilling fik han serveret alle sine måltider i denne lille spisestue.
De første mange år blev der holdt høstgilde, når kornet var vel i hus. Det blev holdt ovre i vognporten ved siden af hughuset, hvor der blev pyntet fint med de tidligere nævnte aspargestoppe, georginer og hvad haven ellers kunne byde på. Alle, der havde hjulpet til gennem året, blev også indbudt. Der blev serveret oksekødsuppe, oksekød med peberrodssauce og æblekage. Dertil fik man en pilsner og portvin. Vi spiste som sædvanlig hos os selv og fik den samme middag. Når alle var færdige, blev vognporten ryddet, og så blev der spillet op til dans af en eller anden spillemand. En gang imellem hændte det, at

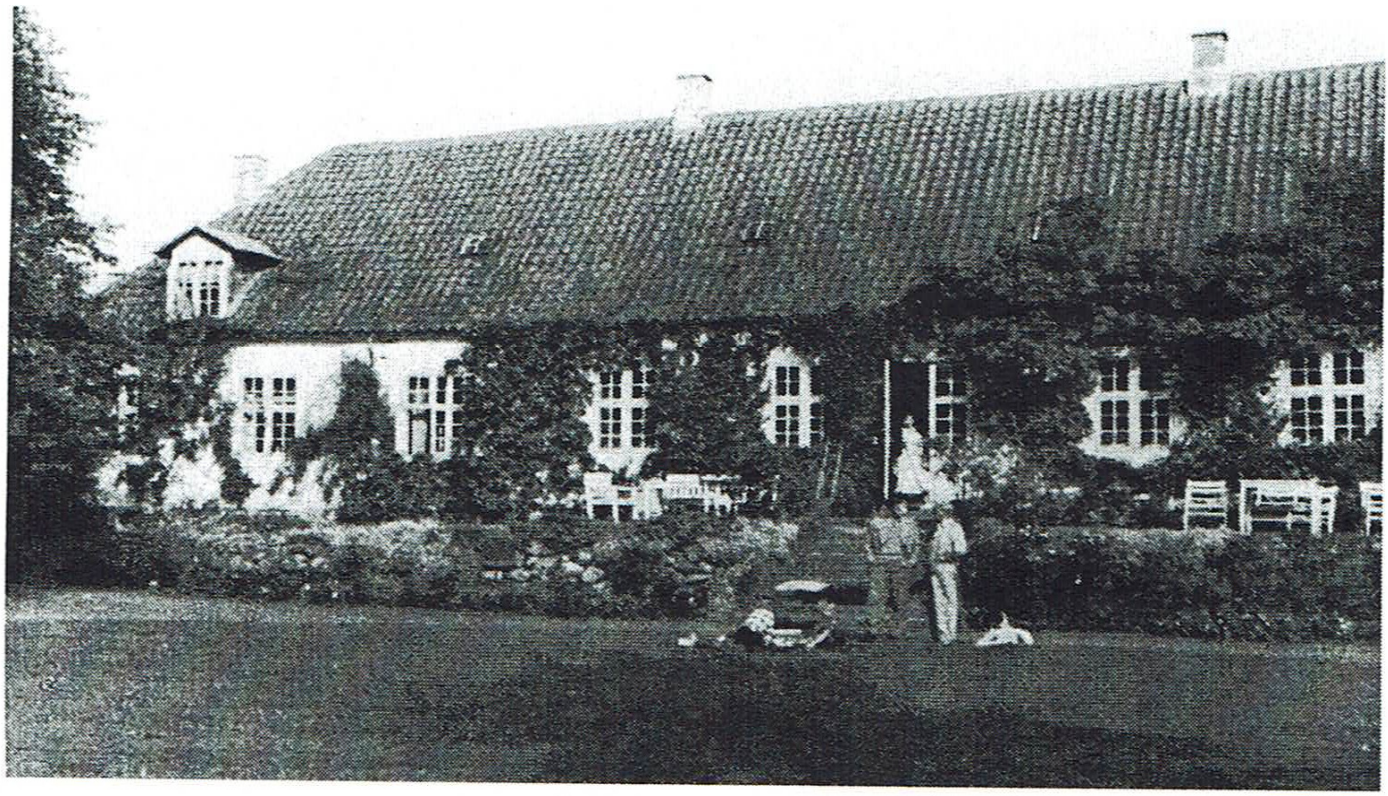

Cathrinebjerg set fra haven, 1953.

nogle af folkene også havde et eller andet instrument, og så blev det hele endnu festligere. I begyndelsen gik dansen lidt trevent, men så kom der gang i det, og hvor blev der danset. Alle de nu glemte og dog så fornøjelige danse som sekstur, mange forskellige slags polkaer, "den toppede høne" og den tids moderne dansemusik. Det kunne være utroligt morsomt. Vi børn var næsten derovre hele tiden, og alle var meget søde til at danse med os. Mor og far kom over og hilste på og dansede også lidt med (da de havde lært det på vor egen "danseskole" - herom senere). Den aften kunne det godt ske, at en eller anden fik lidt for meget, men så blev han i al stilhed lagt over i seng, så han ikke forstyrrede.

I køkkenet var der som øverstbefalende en "husjomfru", som det blev kaldt dengang. Det var ret vigtigt, at hun var dygtig og kunne klare arbejdet, for mor var vist ikke særlig ferm til det huslige. Husjomfruen stod for madlavningen og havde som hjælp en køkkenpige, der også holdt folkenes værelser og passede folkestuen. Desuden var der en stuepige, der tog sig af stuerne, sove- og børneværelserne og i det hele taget alle rummene i hovedfløjen. Endvidere dækkede hun bord og serverede for os. Om eftermiddagen kom hun med teen, og her var hun klædt om i sort kjole med hvid kappe og hvidt forklæde, og det bar hun også, når hun serverede middagen. Vi havde ofte vor gang i køkkenet, og mange af pigerne var utrolig søde imod os.

Folkene var månedslønnede, og hver den sidste i måneden stillede de omklædte og vandkæmmet ude i den lille entre. Det store pengeskab stod herude, og far havde taget sin - i trediverne så slunkne - pengekasse ind på sit skrivebord. Hver mand bankede så pænt på og fik sin - efter vor målestok - helt latterlige lille løn udbetalt. Pigerne fik deres af mor ude i køkkenet. Vi fik det fyrstelige beløb af 2 kr. om måneden, da vi var begyndt at gå i skole. Det skulle række til

stilebøger, blyanter m. v., som vi selv skulle betale. Endvidere skulle vi have penge med til skolen, da vi gik i en privatskole - det var vist 30 - 40 kr., og dertil kom yderligere penge til togkort, der beløb sig til ca. 18 kr. om måneden - pr. person, og det var mange penge dengang.

Der var en særlig tradition med hensyn til julen, og det var, at vi en dag et stykke tid før jul tog til Fredericia for at købe julegaver og oste (det var særlig spændende) og for at se på juleudsmykningen, der for os, der ikke var vant til byer, var meget overvældende. Vi blev i landaueren kørt til Strib og tog over med færgen. Da vi var blevet gamle nok, gik vi enkeltvis rundt og købte gaver, og en gang imellem sluttede turen på et konditori, hvor vi fik chokolade og sikkert også en kage, medens mor og far nok har drukket the. På denne tur købte far (det var vist ham, der altid gjorde det) spændende ost hos en rigtig ostehandler - normalt fik vi ost fra mejeriet. Det var oste, som vi ellers ikke kendte: Klosterost, camembert, roquefort, myseost og flere andre. Når vi havde gjort vore indkøb, tog vi tilbage med færgen til Strib og blev hentet af landaueren. Kusken havde vist nok hestene på stald nede på Færgegården (det kunne man dengang) og ventede så selv et eller andet sted. Der var så aftalt med far, hvornår vi kom tilbage, så vognen kunne være klar. Det var en dejlig dag.

Juleaften var der så godt som altid nogle folk tilbage på gården. Når der var spist middag - Flæskesteg og risengrød (naturligvis med mandel) hos folkene og andesteg og ris à là mande (med 2 mandler i) hos os, skulle juletræet tændes inde i havestuen. Hvor var vi utålmodige, og hvor vi løb frem og tilbage til køkkenet for at høre, om de dog ikke snart var færdige.

Men nu stod det der med alle sine mange lys, og vi blev sendt ud efter folkene, der kom i deres fineste puds og lidt forlegne ved situationen. Vi har - når vi skal være helt ærlige - været lige så generte og trykkede ved situationen og bare ønsket at få det overstået. Først skulle vi synge "Glade jul", og det var ikke problemløst, for ingen af os kunne synge. Det var naturligvis derfor et mirakel, hvis et par af folkene kunne. Vi kom dog altid igennem det, og så blev der vist budt lidt godter og cigarer/cigaretter om. Pigerne i køkkenet fik altid stof til en kjole i julegave, og folkene fik en kasse cigarer. Forvalteren (eller ladefogeden) fik som regel en bog, vist nok af Morten Korch. Derefter ønskede vi hinanden glædelig jul, og folkene gik ud til deres juletræ, som stod i folkestuen, og vi kunne endelig gå i gang med de længselsfuldt ventede gaver. Julemand var ikke noget, der blev brugt, og gaverne blev aldrig lagt under træet. Derimod var spillebordet stillet op ved siden af mors skrivebord, og her havde vi hver en halvdel til vore gaver.

To brande - 1931 og 1933.

I marts 1931 var det meget strengt vintervejr med hård frost og sne. Ved 2 - 3 tiden tidligt om morgenen den 17. marts vågnede vi alle næsten samtidig med den underlige fornemmelse af, at der var noget galt. Bodil sov inde i det bageste børneværelse, Jette i det midterste, begge med vinduer mod syd, medens mors og fars soveværelse ved siden af havde vinduer mod vest. Det var Jette, der, da hun så ud af sit vindue, til sin rædsel kunne se store flammer slå op over hestestaldens tag. Det var et frygteligt syn, og hun skreg ind til mor og far, at hestestalden brændte. Omtrent samtidig blev der
banket på deres vindue af forvalteren, der var løbet om for at vække dem. Således vågnede næsten hele gården samtidig til et

kæmpemæssigt flammehav. Det viste sig, at det ikke var hestestalden, der brændte, men flammer fra kostalden, der slog ind over taget, endvidere brændte hele laden og den fløj, hvor kørehestene stod. Det var håbløst at trænge ind i kostalden. Alle ca. 115 kreaturer indebrændte. Da man imidlertid ikke hørte en lyd derfra, og da de lå på deres pladser, som om de sov, mente man, at ilden havde ligget og ulmet, og de ganske stille var blevet kvalt af røgen - man må ønske, at det har været tilfældet.

Nu gjaldt det om at redde hestene. De blev slået løs og ledet ned i haven, og vi kunne høre dem komme galopperende oppe fra lågen og forsvinde ned i skoven. Far var med ovre for at redde køre- og ridehestene - her brændte taget, og hestene var rædselsslagne. Uheldigvis blev han sparket af en af dem, og samtidig blev han alvorligt forgiftet af røgen, så han blev sat ud af spillet for resten af natten og måtte hjælpes over i hovedbygningen, hvorfra der blev ringet til vor læge, der kom. Det viste sig, at hans ribben var blevet bøjede, og hans skulder var slået af led og skulle trækkes på plads igen - vi kan endnu huske hans smertensskrig, da det skete.

Der var naturligvis blevet ringet til brandvæsenet, og det tog en evig tid, inden de kom, fordi de kørte fast i sneen. Der kom ikke alene de lokale sprøjter, men også sprøjter fra Middelfart og Odense, men opgaven var temmelig håbløs. For at kunne få vand skulle der først hugges hul på Mølledammen, der var frosset helt til, og ilden havde så godt fat, at man måtte koncentrere sig om at redde hestestalden, hovedbygningen og nordfløjen med karlekamrene, der var sammenbygget med laden, men der var en god brandmur imellem, og den stod sin prøve, så bygningen her blev reddet.

Der kom folk strømmende fra alle huse i nærheden for at hjælpe til. De var simpelthen enestående. Vi kan huske den store smed, der tog fars store pengeskab på nakken, som var det ingenting, og bar det ned ad trappen og ned på plænen, hvor alle møblerne også blev bragt ud. Bodil handlede meget koldblodigt. Hun havde valget imellem at redde sine elskede Jalna-bøger eller sine næsten lige så elskede skolebøger. Hun valgte det første! Forvirringen var total. På et eller andet tidspunkt så vi Bajads på vej ud mod porten - den ville åbenbart ud for enhver pris. En eller anden fik fat i den og trukket den ned i haven. Gederne var som tidligere beskrevet anbragt i gæsteværelset, men vi kan ikke huske, hvor hundene var. Midt i det hele kom politiet også og skulle afhøre stakkels far, der havde det meget dårligt.

Det var en grufuld nat, som vi aldrig vil glemme. Da der begyndte at komme lidt ro over det hele, blev vi anbragt ude i køkkenet, hvor der var febrilsk travlhed med at lave kaffe til den hær, der efterhånden havde invaderet hele gården.

På et eller andet tidspunkt, hvor faren for, at hovedbygningen skulle brænde, var drevet over, begyndte man at bære møbler ind. Det første, man har gjort, har vel været at bringe soveværelset i orden, så far kunne komme ind i seng, og så at bringe vore værelser nødtørftigt i stand, så vi også kunne komme i seng, men angsten fra denne frygtelige nat sad længe i os, og den første tid efter branden sov vi med lys.

De følgende dage var forfærdelige. Der stank af brand og røg overalt. Vandet var udrikkelig, fordi det lugtede og smagte af røg, og det var et trøstesløst syn at se ud på de sorte brandtomter. Det første, man gjorde, var at køre de døde kreaturer

bort. Det var forbudt os at gå over til stalden, og det havde vi heller ingen lyst til. Vi undgik også så vidt muligt at se ud på gårdspladsen, hvor lastbilerne med de arme dyr regelmæssigt kørte forbi.
Hestene, der var blevet sluppet løs brandnatten, blev fundet rundt omkring i omegnen og bragt hjem næste dag. Alle kom tilbage i god behold, og hestestalden, som ved et mirakel var helt uskadt, blev taget i brug igen. Kørehestene og ridehestene måtte man også sætte ind her - deres stald var udbrændt.
Det var en uhyggelig stor brand, og det blev sagt, at der næste dag lå rester - vel aske og sortsvedne strå - ovre på Jyllandssiden.
Det var lidt af en lettelse, da vi igen begyndte skolen. Der var så uhyggeligt derhjemme med resterne af de brændte bygninger, men så vidt vi kan huske, gik det forbavsende hurtigt med oprydningen.
På det tidspunkt var mor og far unge endnu - kun godt 40 år, og de havde kræfter og energi til at prøve noget nyt. Tiderne var mere end sløje, penge var der ingen af, men så fandt de på at tage paying guests i huset. Kun et par stykker ad gangen, for flere var der ikke gode værelser eller personale til. Vi havde vidt forskellige mennesker - et par stykker gik det udmærket med, et par faldt fuldstændig igennem, og nogle blev venner for livet og kom senere på besøg som sådanne - ikke betalende.
1933 - på en dejlig majdag med strålende sol stod Jette på Brenderup st. og skulle med toget hjem. Bodil var der ikke, idet hun havde læseferie, da hun snart skulle op til den afsluttende eksamen. En for Jette helt ukendt person kom hen til hende og sagde med sensation i stemmen: "Cathrinebjerg brænder" - og forsvandt så igen. Med erindringen om branden for kun to år siden var det en chokerende meddelelse at få. Hun brød sig ikke om at spørge nogen, og folk, der kendte hende, havde vel også sagt noget om det, så hun satte sig med bange anelser ind i toget. Da det havde passeret Asperup, der var den første station efter Brenderup, og Båring bakke, kunne man pludselig se en tyk sort røgsølle stige lodret op i det stille vejr ude i horisonten. Da toget endelig nåede Røjle st., havde far, betænksom som han altid var, sørget for, at der var nogen efter hende for at køre hende hjem og fortælle, at det ikke var hovedbygningen, der brændte. Så vidt det huskes, var det den gamle lastbil, der var blevet reddet ud af vognporten, men som far helt ærligt ikke havde været spor ked af at se gå op i luer!
En brand er altid en væmmelig og uhyggelig ting, men dette her var næsten, hvad man kunne kalde en hyggelig og stilfærdig brand, og desuden var der det gode ved den, at det, der brændte, var noget meget gammelt og dårligt. Man havde kogt fedt ude i vaskehuset, og på en eller anden måde var det kogt over, og der var gået ild i loft og vægge, og den havde ikke været til at standse. På grund af det stille vejr udviklede den sig roligt og blev standset af en brandmur, der gik op mod køkkenet og folkestuen. Havde det været en dag med stærk blæst, ville der i høj grad have været fare for hovedbygningen og den gamle svinestald, men nu begrænsede ilden sig til fløjen bag køkkenet med bryggers, vaskekælder m. v., og endvidere brændte karlekamre, vognport og hughus.

Mor og far.

Mor og far havde i disse år fået nogle gode venner fra Middelfart, hvoraf en del også red. De var ialt 4 par, og på et tidspunkt fandt de ud af, at de ville lære at danse. Hvordan tanken opstod, og hvordan de fik

Folkeholdet på Cathrinebjerg, 1930erne.

fat i en lærerinde, kan vi desværre ikke huske, men resultatet blev, at et ægtepar, hvor hun var danselærerinde, kom til Cathrinebjerg og fik gratis ophold (de havde også en lille dreng), mod at hun gav danseundervisning et par aftener om ugen. Det viste sig at være nogle meget søde mennesker. Han var jøde, og det var egentlig første gang, at vi hørte, hvordan det var at leve i Tyskland på den tid, hvor Hitler lige var kommet til magten. På det tidspunkt kunne man her i Danmark ikke rigtig fatte det - at bo i et land, hvor man dårligt kunne stole på sine nærmeste, og hvor jøderne blev forfulgt - det kunne da ikke være rigtigt?

Men hun forsøgte at lære os den ædle dansekunst, og det har nok været lidt svært. Alle var med - også hendes mand måtte slide i det, men hvor vi morede os, og der var alle de klassiske danse: Tango, vals, foxtrot, slowfox og quickstep. Det foregik således, at "eleverne" kom efter middag, så dansede vi nogle timer, og så blev der serveret smørrebrød, øl og sikkert te. Det har nok varet 2 - 3 uger, og der blev sluttet af med rigtigt afdansningsbal, hvor der var middag, og damerne kom i det store skrud og herrerne i smoking. Der blev taget et billede af os, hvor vi alle stod ude på havetrappen, men det er desværre, som så mange andre billeder, blevet ødelagt. Dette

arrangement var en meget stor succes, men det blev aldrig gentaget, og det var en skam.
I sommeren 1955 var der fra 28/6 til 13/11 gæster hver søndag undtagen een! Sommeren 1956 var noget lignende - fra 1/7 til 14/10 var der gæster hver søndag bortset fra en, hvor mor og far var i København og Virum, og en, hvor der ikke var gæster. Bridgen spillede en stor rolle - der har været spillet mange aftener i årenes løb. Ind imellem har gæsterne også næsten stået i kø, f. eks. to gæster 20/7 - 24/7, een gæst 24/7 - 25/7, to gæster 24/7 - 26/7, een gæst 27/7 - 28/7. Mor og far må have været trætte ind imellem, for specielt far fik mere og mere at se til, efterhånden som der blev færre og færre folk på gården.
Det at læse i gæstebogen giver os en bekræftelse på, at alle de mennesker, der kom - og mange af dem kom adskillige gange - blev indfanget af den atmosfære, der var Cathrinebjergs egen, og som bestod af så mange ting: Mor og fars gæstfrihed og deres venlige og elskværdige væsen, hyggen, varmen, freden og den afslappede levevis, men alligevel med et stænk af gammeldags stilfuldhed og høflighed og ikke mindst hensynsfuldhed over for hinanden - og så disse dejlige omgivelser.
I påsken 1962 havde der også været gæster, og efter at have kørt dem til toget tog mor og far som så ofte før til Strib for at hilse på. Der må have været talt om, at far efterhånden havde fået lidt for meget arbejde, for på et tidspunkt sagde han, at han kunne jo sælge gården og købe noget mindre, som han så kunne passe selv. Ikke noget med at gå på pension. Så drog de af sted hjem mod Cathrinebjerg, glade og i godt humør.
Næste morgen 25. april 1962 - en dejlig forårsmorgen - døde han pludselig - på tærsklen til en ny og travl dag på det sted, hvor han i 48 år utrættelig havde lagt alle sine kræfter, og som han var så tæt knyttet til - og sådan som han sikkert også selv ville have ønsket det.
Vi havde mistet vor dejlige far.
I særlig travle tider var der ekstra hjælp både i køkken eller i marken. Det var som regel folk fra omegnen - mange i adskillige år. Det var for de fleste vedkommende en utrolig trofast skare, som far og mor stod sig godt med, ligesom de gennem årene havde oparbejdet et vældigt godt forhold til folk på egnen. Da far døde i 1962, var mor fast indstillet på en stille begravelse, således som de havde aftalt det. En talsmand fra folkene kom og spurgte, om de dog ikke måtte komme. Mor afslog det først, men bestemte sig så om. Det står som et uforglemmeligt minde, da man på begravelsesdagen nærmede sig det sidste stykke inden Røjleskov Kirke og så, hvordan der var spredt blomster ud på vejen, og folkene, som stod og ventede for at slutte sig til følget. Smukkere kunne det ikke gøres.

Gerda Jensen - Saltø fik hurtig solgt Cathrinebjerg til proprietær Jens Laursen, Ommstrup, og bosatte sig i Strib på Rudbæksbanke, hvor hun døde i 1984.8

Vejlby kirke den 3. november 2001.

Af Skjold Christensen.

Anders von Reiser og hustru Agatha Rodsteen Urne ligger som bekendt begravet i Vejlby kirkes gravkammer. P. S. Feddersen fik i sin tid kontakt til den "von Reiserska Stiftelsen" i Sverige, hvor han i 1998 foreslog at vi sammen i 2001 i Vejlby kirke skulle fejre 300 året for von Reisers fødsel.

Den 3. november 1701 fødtes Anders von Reiser i Gøteborg. Ved ægteskab med Agatha Rodsteen Urne blev han ejer af Billeshave fra 1749-1760, hvor de solgte herregården. For pengene fra Billeshave erhvervede de senere herregården Lärkesholm i Skåne. I forbindelse med salget af Billeshave betingede de sig ret til at kunne blive begravet i Vejlby kirke. De bestemte at såfremt Anders von Reiser døde i Sverige så skulle de begraves i Örkelljunga kirke, døde han derimod i Danmark skulle de begraves i Vejlby kirke. Agatha døde først og blev foreløbig gravsat i Örkelljunga kirke. Anders von Reiser ansatte nu en bestyrer på Lärkesholm, hvorefter han bosatte sig i sin danske ejendom, Bonne Esperance i Gentofte, hvor han døde i 1782. Dermed skulle de begge begraves i Vejlby kirke.

Inden sin død havde von Reiser bestemt at Lärkesholm skulle omdannes til en stiftelse, da parret ikke efterlod sig børn. Stiftelsen på Lärkesholm består den dag i dag. Stiftelsen er meget formuende og uddeler hvert år 25-30 stipendier til unge studerende fra Örkelljunga kommune. I 2001 blev ialt 28 stipendier uddelt på tilsammen 300.000 sv. Kr. Stiftelsen har også betænkt Vejl-

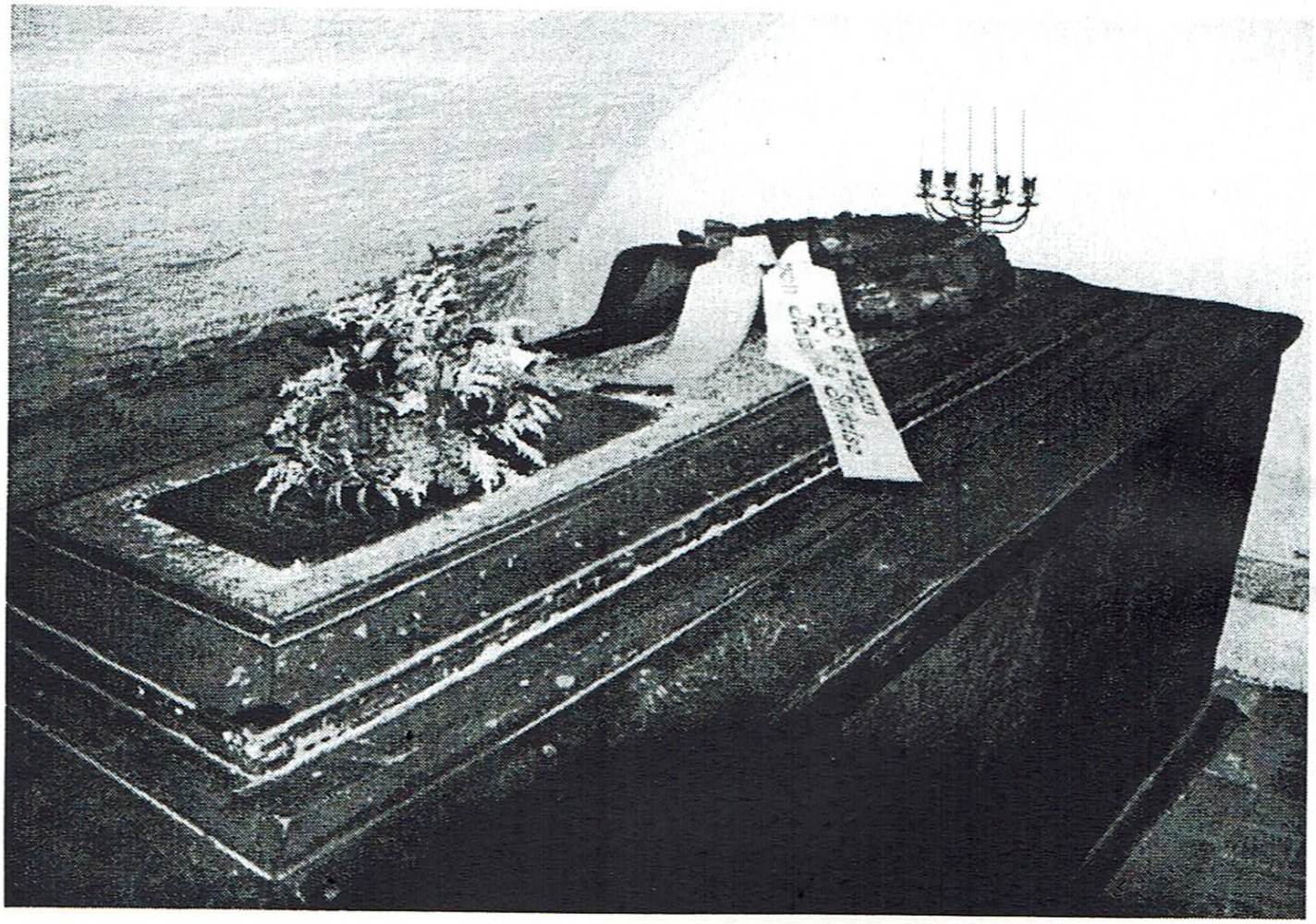

Kisten i gravkammeret med von Reiserska Stiftelsens laurbærkrans og Vejlby menighedsråds buket.

by kirke. En lysekrone i kirken er en gave fra stiftelsen.

I forbindelse med 300 års dagen for Anders von Reisers fødsel fik Vejlby-Strib Lokalhistoriske Forening en henvendelse fra von Reiserska Stiftelsen på Lärkesholm og Örkelljunga Hembygdsforening om at være med til at højtideligholde 300 års dagen den 3. november 2001 i Vejlby kirke. Der blev lagt en krans på Anders von Reisers kiste i Vejlby kirke og ved en efterfølgende sammenkomst i konfirmandstuen i Vejlby præstegård holdt professor Nils - Arvid Bringeus et foredrag om Anders von Reisers liv. Gæsterne fra Örkelljunga Hembygdsforening og Lärkesholm besøgte også Billeshave og fik her fortalt herregårdens historie af Knud Madsen.

Der blev fra Hembygdsforeningen udtrykt ønske om at få forbindelsen mellem Örkelljunga og Vejlby lagt i mere faste rammer, f. eks. ved regelmæssige besøg hos hinanden. Undertegnede besøgte Örkelljunga den 24. november, hvor der var stipendieuddeling i Örkelljunga kirke og en efterfølgende sammenkomst i Menighedshuset. Der er herved skabt forbindelse mellem de to foreninger og med stiftelsen på Lärkesholm.

Vi forsøger at lave en tur til Örkelljunga Hembygdsforening og Lärkesholm i Sommeren 2002.

Til de medlemmer af vor forening, der har hele Anders von Reisers livshistorie beskrevet i bogen om Billeshave, kan vi nu supplere med et referat fra hans begravelse i København, som findes i professor Bringeus` nye bog "Landshøvdingen på Lärkesholm". (koster 100 kr. hos Skjold Christensen; er let læselig).

Anders von Reisers begravelse.
Testamentets tillæg af 28. marts 1782 undertegnede Anders von Reiser i Helsingborg, hvor han stadig havde sin gård. Fire måneder senere, den 27. juli døde han på Bonne Esperance i en alder af 80 år, otte måneder og tre uger. Den 9. august stod dødsannoncen i Kjøbenhavnske Tidender. Foruden frøken Rosenvinge, der fungerede som husbestyrerinde, fandtes her stuepigen Marie Kristine Dahlbom, yderligere en tjenestepige, kusken Jacob Danielsen og tjeneren Adam Bielkengren. Anders von Reiser var blevet tilset af etatsråden og archiatern (lægen) Carl Jensenius, som begærede et " sallarium medicum" på 85 rigsdaler. Han havde desuden krav på 589 rigsdaler for" den afdøde landshøvdings begravelse her i København".

Begravelsen fandt sted mandag den 5. august i Holmens kirke i København. Den fornemste aktør var hofbedemanden Ibsen, hvis regning løb op i hele 190 rigsdaler. I København havde man altså en professionel bedemand.Tre tjenere var sendt ud med indbydelser.
En dobbelt egekiste var udført af snedkeren Neumann for 56 rigsdaler. Desuden fik han et beløb, fordi han dagen før begravelsen var taget ud til Bonne Esperance for at tilse kisten. Den var dækket med et sort klæde, og en plade til kisten var udført af tinstøberen Reuss med en inskription forfattet af en student. Den bedste ligvogn, smykket med sølvfrynser og forspændt fire heste, trak kisten. Frøken Rosenvinge i sørgedragt og hen-des bror kadetten i ny unifom, kørte i en særskilt sørgeekvipage. Processionen udgik fra Østerports accisekontor, hvor 16 studenter - som åbenbart repræsenterede de 16 aner - først trakteredes med seks bouteiller rødvin med sukker og tre bouteiller madeira, engelsk ost og 16 krydderkringler. Det var store kringler, som man brugte at bringe med hjem efter begravelsen ligesom i Sverige. Studenterne og deres formand blev transporteret til kirken i ni vogne, iført sørgekapper og nye hvide handsker. Endog " skolen ", det vil sige

drengene fra en eller anden latinskole, deltog, dog uden sang. Traditionelt gik de forrest i ligtoget. Ved accisekontoret havde de fattige samlet sig, og de modtog med taknemlighed en småskilling. Drikkepenge uddeltes også til andre nærværende.

Begravelsen tog altså ikke sit udgangspunkt på hjemstedet, men i staden. Barfod beretter fra Skåne, at begravelserne af de adelige arrangeredes" i en eller anden stadskirke, hvor man i højere grad havde mulighed for at udstille den sørgepragt, som lyste ved de fornemmes jordefærd. I den hensigt medførtes sædvanligvis også liget fra stedet, hvor dødsfaldet skete, og siden tilbage til den landsbykirke, hvor familiegraven skulle opbevare den afdødes støv". Dette mønster fulgtes også ved Anders von Reisers jordefærd. I kirken placeredes kisten på skamler under medvirken af overgraveren, undergraveren og graverkarlen. På alteret brændte to hvide vokslys med flor og forsynede med plader, malede med våben og forsølvede af hofmaleren Ryde. Dette var et levn af renæssancens begravelsesskik i Danmark. Provsten Hans Henric Tybring (1732-1798), som havde været sognepræst i Holmens kirke siden 1777 og blev biskop i Kristianssand 1789, fulgte kisten og kastede jord på liget, hvilket han fik 10 rigsdaler for. Efter begravelsen overførtes kisten til kapellet i Holmens kirke, hvor der betaltes leje fra 5. august og fremdeles til den 24. august 1784.
Om nogen fortæring bagefter oplyser regnskaberne ikke, blot at man efter ønske sendte 2½ lispund chokolade ud til frøken Rosenvinge på Bonne Esperance. Blandt de højere stænder var det på denne tid almindeligt blot at byde konfekt og et glas vin ved begravelser.

(Oversættelse v. Knud Madsen).

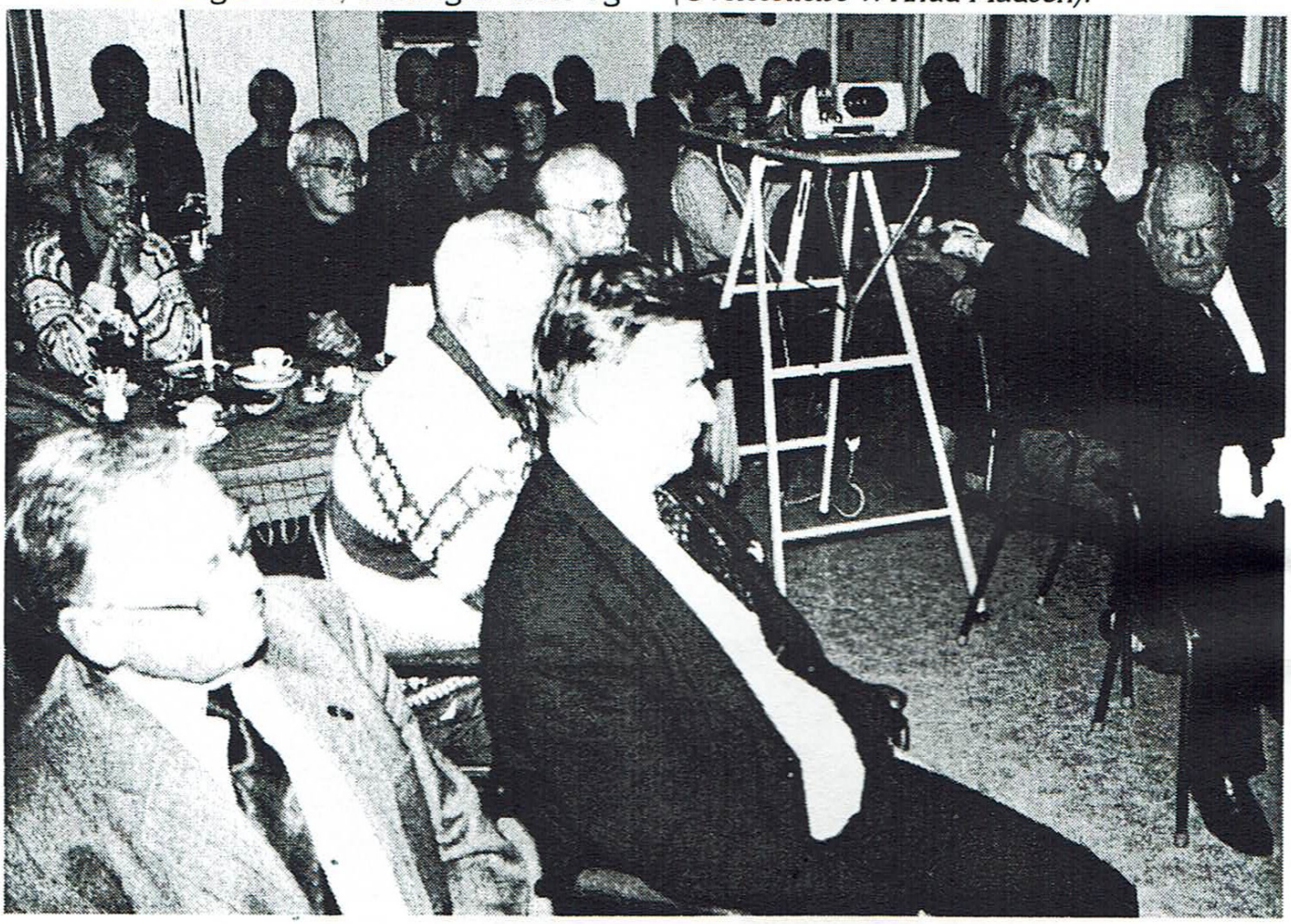

Konfirmandstuen var fuld, da professor Bringeus, der ses til højre, holdt lysbilledforedrag.
(Foto: Jørgen Lundsgaard)

Rubæks Mølle

Af Knud Madsen

I tidens løb har der i "Bavnen" været bragt flere småartikler om Rubæksmølle. Nærværende artikel er et forsøg på i korte træk at skildre møllens historie gennem tiderne, således at man her kan få et samlet overblik:

Staurby Mose mellem Middelfart og Strib afvandes af Rubækken, som har sit udspring lidt vest for Røjle. Hvor bækken lige syd for Rubæks Banke bryder gennem den smalle strimmel sand, som Lillebælt i tidens løb har aflejret foran mosen, anlagde man engang i middelalderen Rubæks Mølle.

Fund fra forhistorisk tid

Allerede i forhistorisk tid var området ved møllen beboet, hvilket adskillige fund vidner om. På Rubæks Banke har man fundet spor af en boplads fra yngre stenalder, og i tidens løb er her gjort mange fund af stenalderedskaber. Her er også fundet adskillige urner. Nær Rubæks Mølle på en høj banke har der tidligere ligget en nu fuldstændig sløjfet gravhøj. Det vides, at der i denne er fundet en bronzedolk med grebknap. I februar 1864 meddelte Middelfart Avis, at godsforvalter Hvalsø på Hindsgavl havde modtaget tre bronzeknive, to bronzehårnåle og nogle brudstykker af et massivt bronzearmbånd fra Niels Mikkelsen i Rubæks Mølle. Genstandene var fundet i en lille høj på gårdens marker. Godsforvalteren indsendte fundet til Det kongelige Museum for nordiske Oldsager. Endelig skal den tidligere ejer af Linddalslund, som ligger lige nord for Staurby Mose, Verner Hansen, engang i 1940'erne have fundet stolperester som af en bro i mosen.

Møllen i gammel tid

Rubæks Mølle omtales første gang i 1532, hvor det hedder, at Rubæks Mølle i Hindgavl len tilhører en borger i Middelfart, Jens Hansen, og når han er død, da skal møllen overgå til Hindsgavl og ikke siden forlenes derfra. I 1589 nævnte biskop Jacob Madsen i sin visitatsbog at møllen havde 1 kværn. I 1632 indberettede møller Jørgen Hansen i Avlby Mølle og møller Niels Tygesen i Rubæks Mølle, at de manglede såvel kværnstene som bygningstømmer til deres møller. Kongen befalede derfor Gregers Krabbe, som var lensmand på Hindsgavl, at han skulle lade dem få kværnstene og hjælpe dem med bygningstømmer, så vidt skovene kunne

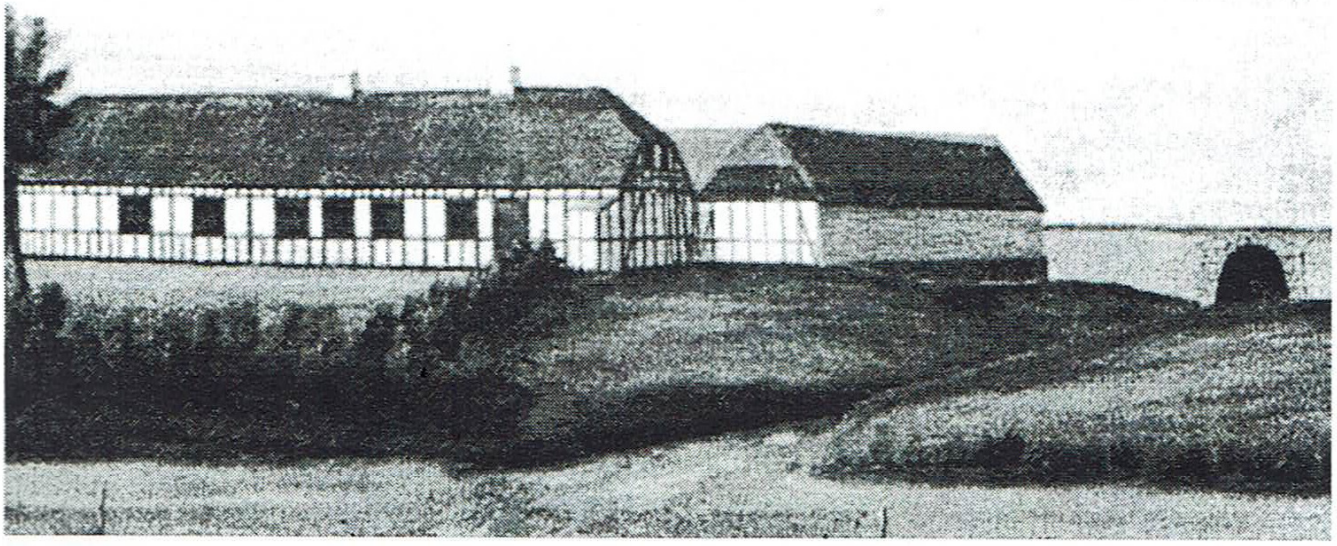

Det ældste billede af Rubæks mølle er fra vandsiden, så man ser viadukten under jernbanesporet fra Strib til Middelfart, anlagt 1867. Signaturen er P. Nielsen 1876

Rasmus Jørgen Clausen og Karen Hansen som unge inden brylluppet i 1890.

tåle. Gregers Krabbe skulle endvidere alvorligt tilholde kronens bønder efter forordningen at søge kronens møller, for at disse desto bedre kunne blive ved magt. Under Svenskekrigene 1657-60, som medbragte så megen nød og elendighed, hed mølleren Hans Pedersen. I 1659 døde hans søn Niels, og året efter døde kvinden Karen Jyde, som havde til huse på møllen. Rygtet fortæller, at mølleren i disse ufredstider lod sine værdigenstande nedgrave i mosen, og siden skal mange mønter være fundet pågårdens jorder. I 1662 svarede møllen 5 ørter mel og 5 ørter malt i landgilde. I 1664 blev møllen udlagt til Hans Lassen. Dens hartkorn udgjorde da 8 tønder, 0 skæpper, 1 fjerdingkar og 0 album. I 1665 fik børnene efter afdøde borgmester i Helsingør, Jørgen Andersen, skøde på møllen. Kronen forbeholdt sig dog tilbagekøbsretten. I 1688 var møllen overgået til baron Führen, og det hedder, at den havde 1 kværn og kunne male hele året, dog ikke så meget om sommeren. Hartkorn ager og eng udgjorde 4-2-1-2. I 1689 var møllen ansat til 3-0-0-0 i mølleskylds hartkorn.

Den rette vej til Middelfart

I 1696 havde Rubæks Mølle fået nyt vandhjul og indrettet ny malekarm. Dæmningen blev forhøjet, og vandet sattes nu så højt, at der ikke kunne graves tørv i Staurby Mose. Det var de Staurby mænd naturligvis utilfredse med, og de gennemgravede derfor dammen og dæmningen mod stranden, så tørvegravene blev tilpas frie for vand. Så var det møllerens tur til at blive utilfreds, for han manglede herved vandkraft og trak derfor bønderne for retten. De forsvarede sig ved at henvise til, at den rette vej til Middelfart fra omliggende byer førte gennem Rubæks mølledam ved malekarmen, hvor man tidligere havde kunnet komme uskadt over; men nu var der blevet så dybt, at en hest måtte svømme for at komme over, og der måtte laves en ny vej

vesten om husene.Møllen var nyopført tre år tidligere efter en tid at have været øde, og dengang kunne man gå tørskoet rundt i damstedet undtagen i bækkens leje. Sagen endte med forlig. Mølleren måtte ikke stemme vandet op, før Staurby mænd havde fået deres hø og tørv; derefter måtte han sætte det op efter sin lyst. I 1701 betegnes møllen atter som øde.
I 1719 udgjorde dens hartkorn 7-4-0-0.

Møllefæster Jens Rasmussen
I 1751 fæstede Jens Rasmussen Rubæks Mølle efter Jens Hansen. Ifølge sit fæstebrev var han lovet en beskeden årlig kompensation fra bymændene i Staurby på to rigsdaler, fordi han skulle holde stigbordet oppe fra 15. maj til 9. juni af hensyn til deres tørveskær. I 1761 indberettede Hindsgavls ejer, at mølleren i Rubæks Mølle "lever mest af sit Fiskeri i Stranden". Møllen blev beskrevet som en græsmølle (dvs. en mølle, som kun kan male om vinteren), der ikke kunne tåle en forhøjelse i mølleskyld. Bag udtalelsen kan ligge en frygt for ekstraskat. Jens Rasmussen døde i 1780'erne. Enken Maren Jensdatter forblev på møllen og fødte ca. 1790 et uægte barn kaldet Peder Pedersen. Som barnefader blev udlagt en karl fra Jylland ved navn Peder Andersen.

Karen og Jørgen Rasmus Clausen på gårdspladsen, 1930'erne

Møllefæster Rasmus Hansen
I 1799 havde Peder Jensen, søn af Jens Rasmussen og altså halvbroder til Peder Pedersen, tilsyneladende mulighed for at overtage fæstet efter faderen; men han fæstede i stedet en gård i Staurby efter Rasmus Hansen, som samme dag tiltrådte fæstet af møllen og giftede sig med enken, der rent faktisk var hans tante og enke efter hans farbror. Rasmus Hansen skulle årligt så og harve 4 skæpper land i Hindsgavls marker, udkøre gødning i to dage á 16 læs, arbejde fire gangdage (dvs. uden brug af trækdyr) samt transportere fem læs gulvsand fra stranden. Ifølge folketællingen 1801 boede følgende personer på møllen: Rasmus Hansen, 46 år, gift 1. gang, Maren Jensdatter, 51 år, gift 2. gang, Apollone Jensdatter, 19 år og Peder Pedersen, 11 år, antaget barn. I 1802 var møllen vurderet til 800 rigsdaler, og man rådede nu over en hestemølle. Rasmus Hansen døde i 1823.

Møllefæster Peder Pedersen
I 1813 fæstede ungkarl Peder Pedersen Rubæks Mølle efter sin stedfader Rasmus Hansen, som afstod fæstet. Peder Pedersen blev gift med Maren Rasmusdatter. I ægteskabet fødtes to sønner og fem døtre. Måske blev mølleren vidne til det blodige drama, som i november 1838 udspillede sig i strandkanten ved Rubæksbanke: I flere dage havde man fra Middelfart iagttaget fire næbbehvaler (døglinger), som holdt til i bæltet. "Tre Fiskere, som ved Strandbredden om Aftenen den 13. ds. hørte disse uhyre Sødyrs voldsomme Tumlen og Sprudlen i Lillebælt, angreb dem uforfærdet, uagtet Mørket end mere forøgede Faren derved, og vare, efter overordentlige Anstrengelser saa heldige

at drive dem paa Grund og nedhugge dem. De to ere hver 14 Alen lange og 12 Alen i Omfang, og de andre 5 Alen lange. Deres Spæk, som skal give en fin Tran, lovede de uforfærdede Fiskere et godt Udbytte for deres Udholdenhed, med mindre det skulle lykkedes Godsejeren [på Hindsgavl], uden for hvis Grund hvalerne vare nedhuggede, at fravinde Fiskerne den største Del deraf, og hvortil, som Anmelderen heraf maa beklage, denne Mand, ved et iøvrigt formløst Beslag skal have gjort Mine". Hvem der trak det længste strå i denne sag vides ikke. Hvalfangsten var vel gået i glemmebogen, dersom ikke man under anlæggelsen af den ny Strandvej mellem Middelfart og Strib i 1936 var stødt på knoglerester at et mægtigt dyr. I første omgang troede man, at det drejede sig om et forhistorisk dyr; men snart efter kunne det fastslås, at det drejede sig om knogler fra en døgling og henvise til ovenstående beskrivelse af fangsten, som blev bragt i Fyens Stiftstidende den 19. 11. 1838. Men hvordan endte knoglerne på toppen af Rubæksbanke? Umiddelbart skulle man jo tro, at hvalerne blev parteret på stranden, hvorefter spækket blev sejlet eller kørt til Middelfart, hvor man havde faciliteterne til trankogning. Måske blev knoglerne siden bragt til fundstedet af børn.

Fiskeriet overgår til Rubækshus

Møller Peder Pedersen døde i 1848, og enken overtog nu fæstet. Det var imidlertid svært for hende at klare både landbrug, mølleri og fiskeri, og fremmed hjælp havde hun ikke råd til at antage. Anders Pedersen, som nu var eneste søn, var under Treårskrigen indkaldt til marinen, og her ansøgte han efter faderens død om tilladelse til at forlade tjenesten, således at han kunne hjælpe moderen med det tilstundende fiskeri, som var møllens væsentligste og bedste indtægtskilde. Det vides ikke, om han fik den ønskede frihed. I 1850 gav Maren Rasmusdatter afkald på sit fæste til Rubæks Mølle, og fik lov til at opføre et hus, siden kaldet Rubækshus,

Ingrid Clausen og Frederik Nielsens bryllup. 1939

på en 6-7 tønder land af møllens grund lige syd for denne. Til huset overgik Rubæks Mølles åle- og bundgarnsfiskeri, som strakte sig fra Middelfart Mark til Strib Mark. Rubækshus blev givet i fæste til Anders Pedersen, som tog sin moder på aftægt. Anders Pedersen døde i 1866 ca. 40 år gammel og efterlod sin hustru, Karen Thomasdatter.

Møllefæster Niels Mikkelsen

I 1850 fæstede Niels Mikkelsen Rubæks Mølle. Han var født i Kustrup Møllegård i 1819 som søn af Mikkel Madsen og dennes anden hustru Maren Nielsdatter. I 1823 overtog Mikkel Madsen Råskiftestedet, og her voksede Niels Mikkelsen op. I 1846 giftede han sig med den 17-årige Else Marie Hansen, datter af boelsmand Hans Andersen i Nyskov. Ægteparret slog sig derefter ned i Røjle, hvor Niels Mikkelsen arbejdede som møllersvend, indtil han fæstede Rubæks Mølle.

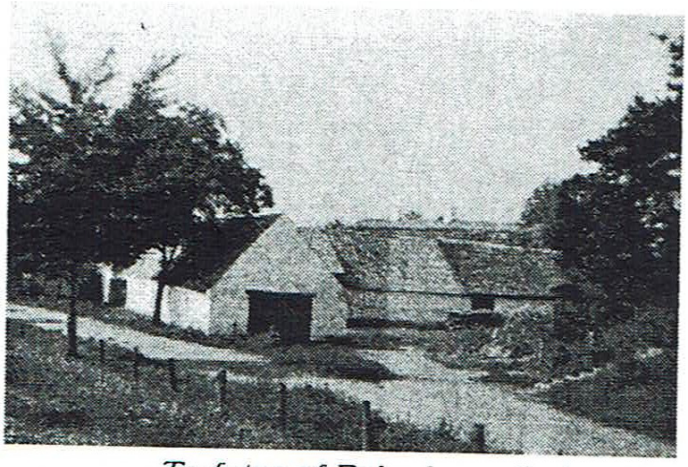

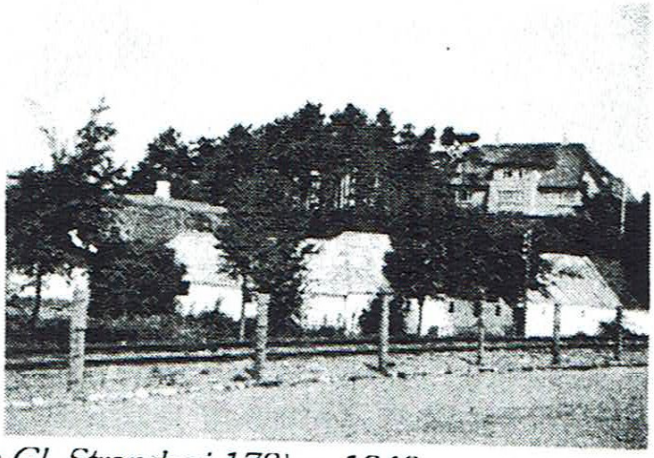

To fotos af Rubæks mølle (nuværende Gl. Strandvej 173) o. 1940. Bemærk N. P. Autzens villa oppe på Rubæksbanke.

Møllen havde som ovenfor nævnt mistet det tilhørende fiskeri, og mølleriet var måske heller ikke længere, hvad det havde været, så fremover blev landbruget det bærende. I Trap Danmark, 1858, benævnes møllen ganske vist som vand- og valkemølle, men har den virkelig været valkemølle, har det kun været i få år.

Sandsynligvis blev mølleriet nedlagt i begyndelsen af 1860'erne i forbindelse med anlæggelsen af jernbanen mellem Middelfart og Strib. Banestrækningen, som løb lige øst for møllen, blev taget i brug 1866, og den må have besværliggjort forbindelsen mellem mølledam og mølle, ligesom den adskilte gården fra dens jorder. At vandmøllen var nedlagt, var velsagtens også årsagen til, at Hindsgavls ejer i slutningen af 1860'erne kunne lade mølledammens afløb stå åbent, hvorved græs- og rørvæksten i Staurby Mose led skade. Det skete tilsyneladende for at genere Staurbys bønder, som var modstandere af, at godsbesidderen var i færd med at fratage dem skov- og moselodder for at skabe en fredsskov. På et maleri af Rubæks Møllegård fra 1876 ser man tydelig bækken,

Børneflokken 1945. Fra venstre Anders Peter, Jørgen Carl, Rasmus, Hans og lillesøster Ellen.

som løber forbi gården, men ingen vandmølle. På det tidspunkt må mølleriet altså definitivt være forbi.
Krigen i 1864 medførte utvivlsomt megen forstyrrelse på møllegården. På Rubæks Banke blev der anlagt et batteri med to 12-punds riflede kanoner, udfor kysten anbragtes flydespærringer og der blev etableret løbegrave bag stranden. Her patruljerede vagtmandskab, og Rubæks Mølle har ganske givet haft indkvartering af soldater. Under stormfloden i 1872, som voldte så store ødelæggelser ved landets sydlige kyster, slap man nådigt på Rubæks Mølle. Blot hedder det, at vandet stod op mellem gårdens bygninger.
I ægteskabet mellem Niels Mikkelsen og Else Marie Hansen fødtes to døtre. Den ene døde straks efter fødslen, den anden, Karen Marie, døde 11 år gammel i august 1873. Ifølge familietraditionen badede hun nøgen ud for møllen, og da der kom folk på stranden, turde hun ikke komme op af vandet, men blev der så længe, at hun siden fik en nervebetændelse, som kostede hende livet. Niels Mikkelsen døde i 1878. Hans dødsannonce var underskrevet af enken og plejesønnen Mikkel Nielsen. Samme år giftede Else Marie Mikkelsen sig med Jørgen Rasmussen fra Brogårde; men allerede i 1884 døde den nye ægtefælle i en alder af 65 år. Selv døde hun i april 1912. I 1879 tog de en søstersøn til Jørgen Rasmussen, den 12-årige Rasmus Jørgen Clausen, til sig som tjenestedreng eller plejesøn. Han overtog siden gårdfæstet. Hvad der blev af plejesønnen Mikkel Nielsen, vides ikke.

Spøgeri på landevejen

Ifølge Fynsk Hjemstavn, 1931, blev en mand på Rubæks Mølle omkring 1860 udsat for spøgeri. Det hedder: "En vinternat for omtrent 70 år siden, gik en mand, der boede i Rubæks Mølle i Staurby Skov på landevejen fra Staurby og mod sit hjem. Bedst som han gik, syntes han, at det blev så underligt omkring ham, og da han så nøjere til, så han en stor ligskare drage forbi sig på landevejen. Der var både en vogn med ligkisten og et stort gående og kørende følge. Det hele drog lydløst forbi ham. Han kendte ingen af dem, der var med i følget, og han fik vistnok aldrig at vide, hvad synet betød. Men at han havde set en ligskare, var han overbevist om til sin dødsdag".

Gårdfæster Rasmus Jørgen Clausen

Rasmus Jørgen Clausen blev født 1867 i Brogårde, Vejlby sogn, som søn af Claus Hansen og Karen, f. Rasmussen. I ægteskabet fødtes i alt 10 børn. Tidligere var det ikke ualmindeligt, at lade et af sine børn opvokse hos barnløse slægtninge, og måske derfor kom den 12-årge Rasmus Jørgen til Rubæks Mølle. Så var der jo også en mund mindre at mætte i barndomshjemmet. På den anden side set måtte mange børn tidligt ud at tjene til deres eller familiens ophold. Fra Rasmus Jørgen var femten år gammel, kørte han utallige gange langs stranden til mølle i Middelfart. Man fik altså ikke malet sit korn i den nærliggende Skærbæks Mølle, som han passerede på vejen til Middelfart.
Rasmus Jørgen Clausen fæstede sandsynligvis Rubæks Mølle i 1890, samme år som han giftede sig med Karen Hansen fra Nyskov, datter af Peder Hansen og Ane Mortensen. Efter 1910 begyndte Hindsgavl at sælge ud af fæstegodset, og i 1918 købte Clausen Rubæks Mølle for 8.500 kr. Samme år købte proprietær N. P.Autzen Staurby Skov fra godset. Til skoven hørte også den grund, hvorpå Rubæks Mølles bygninger lå, og hvorpå der hvilede fredskovsforpligtelse. Rasmus Jørgen Clausen købte altså kun gårdens landbrugsjord og de tilhørende bygninger. Han og hustruen skulle dog vederlagsfrit have lov til at bruge grunden så længe de levede.
Rasmus Jørgen Clausen solgte i tidens løb nogle småarealer fra gården. I 1921 solgte han således for 3.000 kr. 3 td. ld. af Staurby Mose til Jørgen Hansen på Linddalslund, og i 1932 solgte han 1 td. ld. til Frederik Jeppesen, Rubækshus, som opførte et hønseri på området. Clausen hav-

de også indtægter ved salg af tørv og tækkerør fra mosen. Ved mosen havde han et kalkleje. Under en storm i november 1921 steg vandet i bæltet så højt, at mosen blev oversvømmet, og kalklejet fyldtes af vand. Herved led Clausen muligvis et større tab, idet den opgravede kalk sandsynligvis ville skylle bort, og kalklejet ville næppe blive tørt før næste sommer. Clausen deltog stort set ikke i offentligt arbejde, men var dog i en årrække med i ledelsen af Strib Brugsforening.

Den 2. 1. 1939 døde Karen Clausen og to måneder senere bortforpagtede Rasmus Jørgen Clausen gården for en femårig periode til Frederik Nielsen, som kort efter blev gift med hans datter Ingrid. Den 27. 7. 1939 var Clausen sammen med svigersønnen og datteren i Staurby Skov for at hente et læs hø. Under arbejdet faldt han pludselig død om. Karen og Rasmus Jørgen Clausen efterlod seks voksne børn, tre sønner og tre døtre.

Gårdejer Frederik Nielsen

Frederik Leo Lykke Nielsen blev gift med Ingrid Elise Clausen den 24.6.1939. Han var født i 1907 i Jungshoved ved Præstø som søn af gårdejer Chr. Nielsen; hun var født som yngste datter i Rubæks Mølle i 1905. Da Karen Clausen døde i januar 1939, flyttede de sammen på gården. Ved Rasmus Jørgen Clausens død i juli samme år, udløb fæsteretten på livstid til det grundstykke, hvorpå avlsbygninger og stuehus var beliggende. Den øvrige del af ejendommen overdrog arvingerne til Frederik Nielsen. I august 1939 forsøgte Frederik Nielsen og hustru i en handel med proprietær Autzen at købe grundstykket; men handelen faldt uheldigt ud for ægteparret og efter en retssag i december 1940 måtte de opgive avlsbygningerne til nedrivning, medens Autzen overtog stuehuset til nedrivningsværdien - 300 kr. I marts 1941 blev den gamle møllegårds længer nedrevet, og året efter opførte Frederik Nielsen en ny gård ved Strib landevej (nr. 46). Den tilhørende jord udgjorde 16 tdr. ld. agerjord og 5 tdr. ld. mose. I 1965 døde Frederik Nielsen efter et års tiltagende svaghed. På det tidspunkt var landbrugsjorden kort forinden solgt til byggegrunde, og tilbage var kun gården med 2½ tdr. ld. agerjord og mosen. I 1981 blev den resterende agerjord solgt fra til byggegrunde og længerne nedrevet. Ingrid Clausen blev boende på stedet til sin død i 1993, og i dag er ejendommen (nu Toppen nr.12), hvortil stadig hører et mindre areal af Staurby Mose, overtaget af datteren Ellen Nielsen, som er den yngste af fem børn. - Den gamle mølles stuehus lod proprietær Autzen renovere, og solgte det siden til privat side. Det ligger den dag i dag som gennem århundreder ved foden af Rubæks Banke.

Familien Nielsen byggede ny gård i 1942 på Strib landevej 1946; nu med adressen Toppen 12. (Luftfoto 1951)

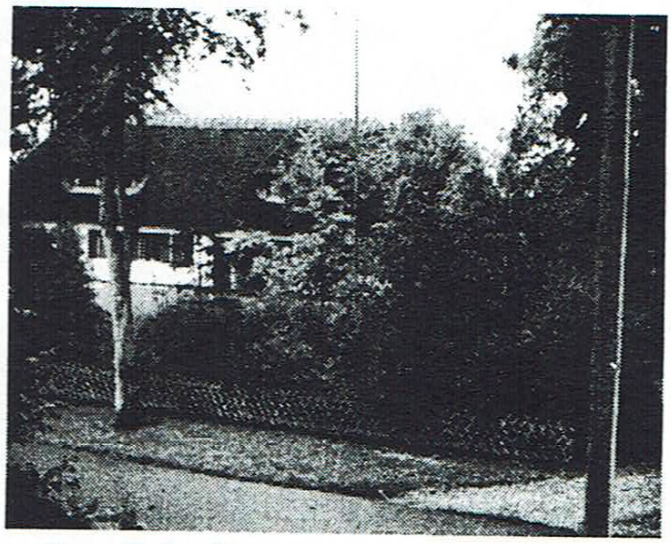

Som Rubæks mølles stuehus ser ud nu.
(Alle fotos er udlånt af Ellen Nielsen)

Gravminder på Vejlby kirkegård III

Af P. S. Feddersen og Kirsten Fauk.

Fam. Marcussen på Aulby Møllegård.
Ud mod kirketorvet står et flot marmorkors for: SOGNEPRÆST HANS PETER MARCUSSEN / 8. 11. 1906 - 2. 3. 1935 / ET LIDET AANDEFANG KAN ENDE AL VOR GANG / MED TAK FOR DIN GERNING REJSTE / REDSTED - HVIDBJERG MENIGHEDER DETTE MINDE.
Hans Peter Marcussen blev født i Orte som søn af Jens Peter og Karen Kirstine Marcussen, der i 1914 købte Aulby Møllegård. Han læste teologi og fik sit første og eneste embede i Redsted - Hvidbjerg sogne på Mors fra 1933 - 35. Han døde ugift på Kolding sygehus i 1935.

Ingrid Kirstine Marcussen.
Hans Peter Marcussens søster, Ingrid Kirstine, har sit gravminde neden for stenløven på kirkemuren. Det er en liggende granitplade med slebet midterparti med indskriften: MIN KÆRE HUSTRU INGRID KIRSTINE CLAUSEN f. MARCUSSEN / 5. JULI 1912 - 12. AUGUST 1942 / O, SALIG PAASKEMORGENSTUND MED GULD I MUND.

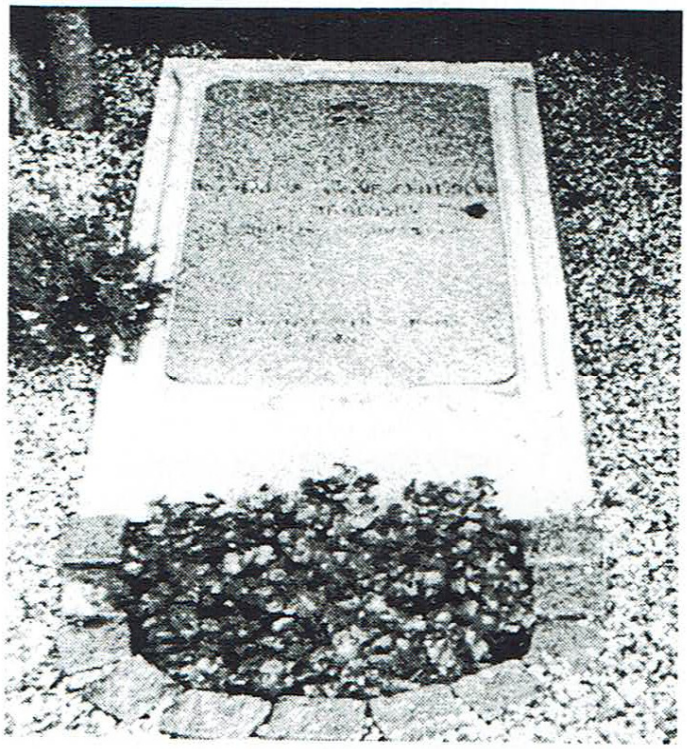

Ingrid Kirstine Clausen f. Marcussen´s gravminde

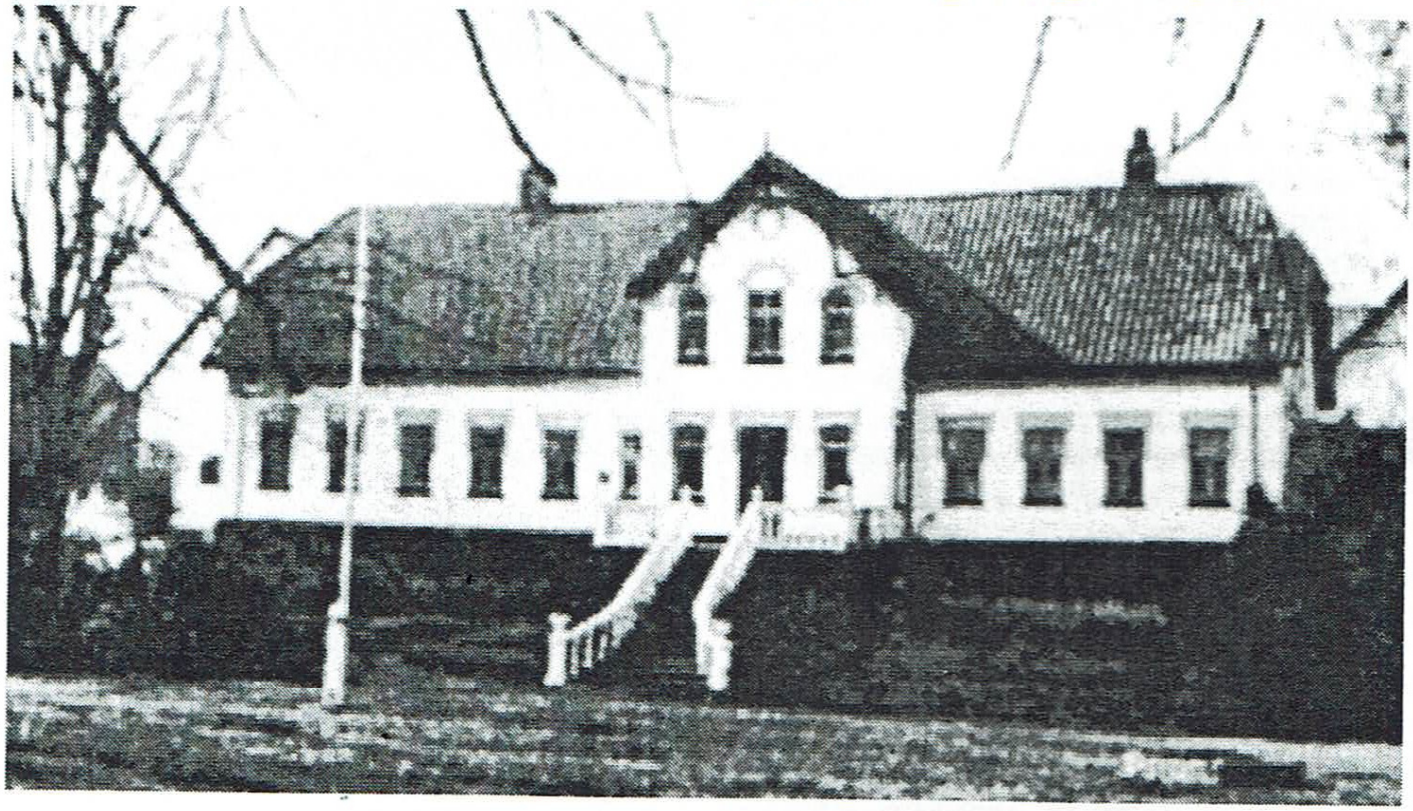

Aulby Møllegård. (Foto: Knud Møller o. 1970).

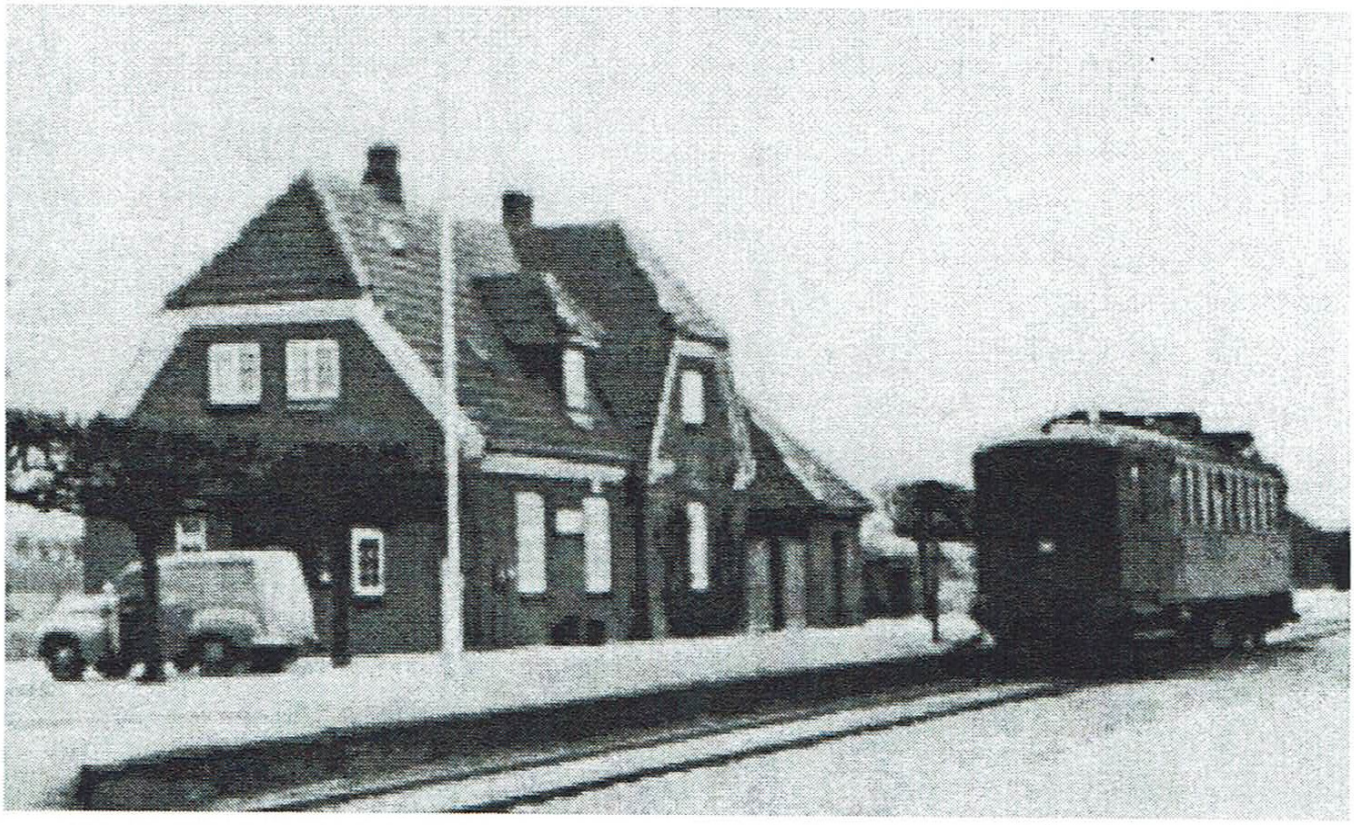

Kustrup station, Vandmøllevej 9, kort før den nordvestfynske jernbane blev nedlagt 31. marts 1966

Hun var gift med sognepræst Johannes. Espelund Clausen, Krogsbølle sogn.

Jørgen Harald Marcussen.
Hans Peter Marcussens bror, Jørgen Harald, rejste et familiegravsted: AULBY MØLLEGAARDs / FAMILIEGRAVSTED / JØRGEN HARALD / MARCUSSEN / 21. 1. 1917 - 14. 12. 1990 / INGER K. MARCUSSEN / 18.8. 1918 - 14. 9. 1999. / TAK FOR ALT.

En granitsten på jorden med indskriften: JENS CHR.. MARCUSSEN / 1909 - 1968 / DIN NAADE ER MIG NOK.
Aulby Møllegård nævnes første gang i 1500-tallet som både en vind- og en vandmølle.

Som eneste søn af Hans Peter Marcussen på det tidspunkt, overtog Jørgen Harald Marcussen Møllegården fra 1946-77, da hans søn Hans Peter Marcussen tog over. I 230 år har Aulby Møllegård kun huset to slægter.

Ingolfur Iwersen.
Gravmindet er et marmorkors på stele i lapidariet med inskriptionen:
STATIONSFORSTANDER / INGOLFUR IWERSEN / 1933 / FAMILIEGRAVSTED.
Ingolfur Iwersen blev født i København 1876 som søn af aktieselskabsbestyrer Iver Peder Iwersen og hustru Oløf Thorvaldsen (måske ud af Bertel Thorvaldsens slægt, der kom fra Island?).
Den 8. juli 1899 gifter trafikassistent Ingolfur Iwersen, Guldager, sig med Rasmine Marie Pedersen, Aulby, født i 1871 og datter af husmand Poul Eriksen Pedersen og Maren Hansen.
Ingolfur Iwersen bliver senere stationsforstander ved Kustrup st. på den nordvestfynske jernbane, der blev indviet 5. nov. 1911. Ved sin død i 1933 er han stationsforstander ved Langeskov st. på østfyn.

Aage Og Anna Schiermacher.
Gravmindet står bag kapellet. Det er en sortsleben granitsten med inskriptionen:

Anna og Aage Schiermacher

ANNA SCHIERMACHER / 26. 12. 1897 / 5. 5. 1956 / AAGE SCHIERMACHER 10. 2. 1885 / 10. 4. 1983.

I henhold til lov af 4. okt. 1919 om lens, stamhuses og fideikommisgodsers overgang til fri ejendom, skulle Hindsgavl afgive udstykningsjord, og denne pligt blev overført til Fænø, som på dette tidspunkt ejedes af godsejer Carl Lawaetz. Det var han ikke glad for, så han skyndte sig at købe Billeshave af konsul Heys enke til overtagelse 1.1. 1926. Derpå blev Billeshave´s landbrugsjord opdelt i 16 lodder til statshusmandsbrug.

Aage Schiermacher, der var daglejer i Blanke overtog lod nr. 10 (nuv. Billeshavevej nr. 47). Han blev født i Sundby-Vester på Amager i 1885 og blev gift med Anna Malthea Hansen, født i 1897 som datter af "Jens Fisker" på Karlskovvej i Vejlbyskov.

Anna Schiermacher var svagelig og de måtte sælge gården i 1952 og købte så nyt hus på Vejlby fed, hvor hun døde i 1956. Aage Schiermacher levede sine sidste år på Vejlby plejehjem, hvor han døde som 98-årig i 1983.

Kilder: Alma Rasmussen, kirkelig håndbog 1939, kirkebøger, Knud Madsen, Ingrid Nielsen.

Særnummer af Bavnen

I løbet af foråret vil foreningen udsende et særnummer af Bavnen ved Finn L. Fauk med arbejdstitlen

Vejlby sogn 1860-70

En sommersøndag traf fru Feddersen på Vejlby kirkegård en mand, der gik søgende omkring.

Det var Ulrik Fønss fra Nordsjælland, tipoldebarn af provst Holger Lorenz Basse Fønss, der var provst i Vejlby 1865-84. Ulrik Fønss havde fundet en dagbog i gotisk håndskrift, som provstens søn, Otto Fønss havde skrevet i 1867.

På det tidspunkt gik han på Odense Katedralskole, og når han var hjemme i ferierne skrev han dagbog om, hvad der skete i præstegården, om ture til "Jordbærmanden" i Nyskov, om sejlture på Lillebælt, om søsterens forlovelse og om det første juletræ.

Otto Fønss blev forfatter/digter og adjunkt i mange år på Fredericia Latinskole.

Han har i en bog beskrevet livet under krigen 1864 – set fra Nordvestfyn, som bliver et afsnit i særnummeret, foruden den fulde dagbog og provst Fønss´ oplevelser under vækkelserne i Vejlby på det tidspunkt. Man får altså tre artikler i samme hefte og mulighed for at købe eksemplarer til evt. gavebrug.

FORENINGENS ARRANGEMENTER 2002

25. marts 2002 kl. 19.30 på Aulby skole.
Børge Jensen, Tommerup:
"Et kig ind i de fynske dialekter". Børge Jensen vil fortælle om de fynske dialekter. Hvordan adskiller de forskellige områder på Fyn sig fra hinanden på dialekter.

29. april 2002 kl. 19.30 på Aulby skole.
Otto Rasmussen, Odense:
„Møller i Danmark" Otto Rasmussen er tidligere redaktør for Foreningen Danske Møller.
Han vil fortælle om møllernes historie. Vi vil komme til at høre om vandmøller og vindmøller og deres betydning i forskellige tidsepoker.

15. september 2002. Afgang med bus kl. 13.00.
Udflugt til Hjemstavnsgården i Gummerup.
Vi vil få en rundvisning på Hjemstavnsgården. Tilmelding til denne tur er nødvendig. Ved tilmelding vil der blive oplyst hvor man kan stige på bussen.
Tilmelding til én fra bestyrelsen. Turen koster kr.
Kaffe kan medbringes, men kan også købes på Hjemstavnsgården.

18. november 2002 kl. 19.30 på Strib Idrætsefterskole.
Generalforsamling. Dagsorden iht. vedtægterne.
Peter Dragsbo, Sønderborg (tidligere museumsinspektør i Middelfart).
Peter Dragsbo vil med udgangspunkt i sin nye bog "Jeg en gård mig bygge vil – der skal være have til", fortælle om gårde i Danmark i 200 år med særlig vægt på Nordvestfyn.
Nordvestfynske gårde indgår i bogen med et særligt kapitel.

Vi beklager meget fejlen i sidste BAVNEN, om udgivelse af et blad igen i november 2001.
De lokale medlemmer fik mundtlig besked, men vi måtte opgive at sende breve til vore ca. 80 udenbys medlemmer.

Tak til Børge Jensen.

Da Vejlby-Strib Lokalhistoriske Forening blev stiftet var én af initiativtagerne Børge Jensen.
På den stiftende generalforsamling blev Børge valgt til revisor og har været det siden. Børge Jensen valgte
på seneste generalforsamling at stoppe som revisor.
Jeg vil gerne på foreningens vegne sige Børge Jensen tak for den store indsats han har ydet.

Skjold Christensen